Rashi on Joshua
רש"י על יהושע
merged
https://www.sefaria.org/Rashi_on_Joshua
This file contains merged sections from the following text versions:
-The Book of Joshua, Metsudah Publications, 1997
-http://www.judaicaplace.com/search/brand/Metsudah-Publications/

רש"י על יהושע

Chapter 1

Verse 1

וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה מְחוּבָּר עַל סֵדֶר הַתּוֹרָה הַמְסַיְּימֶת בִּפְטִירַת מֹשֶׁה, וְזֶה מְחוּבָּר לָהּ.

Verse 2

מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְאִילּוּ הָיָה קַיָּים, בּוֹ הָיִיתִי תָּפֵץ. וְרַבּוֹתֵינוּ דְּרָשׁוּהוּ (תמורה טז א) עַל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים הֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֵבֶלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. בָּא יְהוֹשֻׁעַ וְשָׁאַל, אָמַר לוֹ הַקָּבָ"ה: מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְהַתּוֹרָה עַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת, לוֹמַר לְךָ: אִי אֶפְשָׁר, צֵא וְטוֹרְדָן בְּמִלְחָמָה.

Verse 3

כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּיּוֹצֵא בּוֹ נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה, וְשָׁנִינוּ בְּסִפְרֵי (פר' עקב): אִם לְלַמֵּד עַל תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר: מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה, אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר: כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף אַף חוּצָה לָאָרֶץ, מִשֶּׁתִּכְבְּשׁוּ אֶת הָאָרֶץ, כָּל מַה שֶּׁתִּכְבְּשׁוּ מִחוּצָה לָאָרֶץ יִהְיֶה קָדוֹשׁ וְיִהְיֶה שֶׁלָּכֶם.

Verse 4

מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה הוּא מִדְבַּר קָדֵשׁ, מִדְבַּר צִין שֶׁעַל יְדֵי אֱדוֹם, שֶׁהָיָה בְּמִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית וְדֶרֶךְ שָׁם נִכְנְסוּ לָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ טז): וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקָדֵשׁ וְגוֹמֵר, וּמִנַּיִן שֶׁהָיָה בִּדְרוֹמִית מִזְרָחִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד ג): וְהָיָה לָכֶם פְּאַת נֶגֶב מִמִּדְבַּר צִין עַל יְדֵי אֱדוֹם.
וְעַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר פְּרָת זֶה רָחְבָּהּ מִדָּרוֹם לְצָפוֹן.
כָּל אֶרֶץ הַחִתִּים בַּכְּלָל הַזֶּה.
וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ לְאָרְכָּהּ, מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב.

Verse 5

Verse 6

חֲזַק וֶאֱמָץ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּמָה שֶׁהוּא אוֹמֵר: כִּי אַתָּה תַּנְחִיל.

Verse 7

רַק חֲזַק וֶאֱמָץ מְאֹד בְּתוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר: לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת כְּכָל הַתּוֹרָה.
תַּשְׂכִּיל תַּצְלִיחַ.

Verse 8

סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה סֵפֶר מִשְׁנֶה תּוֹרָה הָיָה לְפָנָיו.

וְהָגִיתָ בּוֹ וְהִתְבּוֹנַנְתָּ בּוֹ, כָּל הִגָּיוֹן שֶׁבַּתּוֹרָה בַּלֵּב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים יט טו): וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, (ישעיהו לג יח): לִבְּךָ יֶהְגֶּה אֵימָה.

Verse 9

הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ בְּמִלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תֵּחַת. וְהֵיכָן צִוָּהוּ בְּיָמֵי מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לא כג): וַיְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְגוֹ'.

Verse 10

וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹם שְׁתַּמּוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה.

Verse 11

הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כָּל דָּבָר הַצָּרִיךְ לַדֶּרֶךְ וּכְלֵי זֵינָם לַמִּלְחָמָה אָמַר לָהֶם לְתַקֵּן, שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה, הֲרֵי הָיוּ מִסְתַּפְּקִים בַּמָּן שֶׁבִּכְלֵיהֶם עַד ט"ז בְּנִיסָן, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (לקמן ה יב): וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת (מִפִּי רַבִּי).
בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּסוֹף שְׁלֹשֶׁת יָמִים, בְּעוֹד שֶׁתִּהְיוּ כָּאן שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַחַר תַּעֲבֹרוּ.

Verse 12

Verse 13

Verse 14

כָּל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל שֶׁבָּכֶם יַעַבְרוּ חֲלוּצִים.

Verse 15

מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ עֵבֶר מִזְרְחִי שֶׁל יַרְדֵּן.

Verse 16

Verse 17

Verse 18

יָמֻרָה יַקְנִיט אֶת דְּבָרֶיךָ.

Chapter 2

Verse 1

וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹ' עַל כָּרְחֵי אֲנִי צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁבְּתוֹךְ יְמֵי אֵבֶל מֹשֶׁה שְׁלָחָם, שֶׁהֲרֵי לְסוֹף ג' יָמִים שְׁתַּמּוּ יְמֵי אֵבֶל מֹשֶׁה עָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים שֶׁמֵּת מֹשֶׁה בְּז' אֲדָר כְּשֶׁאַתָּה מוֹנֶה ל"ג לְמַפְרֵעַ מִיּוֹם שֶׁעָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, וְעַל כָּרְחֵךְ מְשֻׁנְשָׁתָּלְחוּ הַמְרַגְּלִים לֹא עָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עַד יוֹם הַחֲמִישִׁי, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ הָרוֹדְפִים בּוֹ בַּלָּיְלָה, וַיַּעַבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן... וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּסְעוּ מֵהַשִּׁטִּים הֲרֵי יוֹם ד', וַיָּלִינוּ שָׁם טֶרֶם יַעֲבֹרוּ נִמְצָא שֶׁלֹּא עָבְרוּ עַד יוֹם ה'.

חֲרֹשׁ בְּרָז, כָּךְ תִּירְגֹּם יוֹנָתָן, אָמַר לָהֶם: עֲשׂוּ עֲצָתְכֶם כְּחֻרְשִׁים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסְתִּירוּ דִּבְרֵיהֶם
מִפְּנֵיכֶם. דָּבָר אַחֵר: חֲרֹשׁ חֲרֹס, הַטְעִינוּ עֲצָתְכֶם קְדֵרוֹת כְּדֵי שֶׁתִּהְיוּ נִרְאִין כְּקַדָּרִין
רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֶת יְרִיחוֹ וַהֲלֹא יְרִיחוֹ בִּכְלָל הָיְתָה וְלָמָּה יָצָאת, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה קָשָׁה כְּנֶגֶד
כּוּלָּם, לְפִי שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל הַסְּפָר. וְכֵיוֹצֵא בּוֹ (שמואל ב ב ל): וַיְפַקְּדוּ מֵעַבְדֵי דָוִד
תִּשְׁעָה־עָשָׂר אִישׁ וַעֲשָׂהאֵל, וַהֲלֹא עֲשָׂהאֵל בִּכְלָל הָיָה וְלָמָּה יָצָא, אֶלָּא שֶׁהָיָה קָשֶׁה כְּנֶגֶד
כּוּלָּם, כֵּיוֹצֵא בּוֹ (מלכים א יא א): וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת בַּת
פַּרְעֹה, וַהֲלֹא בַּת פַּרְעֹה בִּכְלָל הָיְתָה וְלָמָּה יָצָאת, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְחַבְּבָהּ כְּנֶגֶד כּוּלָּם, וּכְלַפֵּי
חֵטְא שֶׁהֶחֱטִיאָה אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכּוּלָּן, כָּךְ שְׁנוּיָה בְּסִפְרֵי (עקב נב)
אִשָּׁה זוֹנָה תִּירְגֵּם יְהוֹנָתָן: פּוֹזְדְּקִיתָא, מוֹכֶרֶת מִינֵי מְזוֹנוֹת

Verse 2

מְשָׁם חָפַר אֹכֶל: (איוב לט כט) כְּמוֹ לְחַפֵּר לְרַגֵּל,

Verse 3

Verse 4

וַתִּצְפְּנוֹ יֵשׁ מַקְרָאוֹת מְדַבְּרִים עַל הָרַבִּים כְּיָחִיד, לְפִי שֶׁמִּיהֲרָה בְּהַטְמָנָתָם וּבָמָקוֹם צַר,
כְּאִילּוּ הָיָה יְחִידִי, וּמִדְרַשׁ אַגָּדַת תַּנְחוּמָא יֵשׁ (שלח א): פְּנָחָס וְכָלֵב הָיוּ, וּפְנָחָס עָמַד
לִפְנֵיהֶם וְלֹא רָאוּהוּ לְפִי שֶׁהָיָה כְּמַלְאָךְ. דָּבָר אַחֵר: וַתִּצְפְּנוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ,
וְדוּגְמָתוֹ מָצִינוּ (משלי כז ט): שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וְלֹא אָמַר יְשַׂמְּחוּ לֵב.

Verse 5

Verse 6

בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ פִּשְׁתִּים בְּגִבְעוֹלֶיהָ.

Verse 7

עַל הַמַּעְבְּרוֹת מְקוֹם מַעֲבַר הַמַּיִם, שֶׁהָיוּ סְבוּרִים שֶׁחָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם אֶל עַרְבוֹת מוֹאָב,
וְהַיַּרְדֵּן מַפְסִיק בֵּינָתַיִם.
וְהַשַּׁעַר סָגְרוּ הַשּׁוֹעֲרִים.

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ אֲפִילּוּ לִשְׁכַּב עִם אִשָּׁה, אָמְרוּ: אֵין לְךָ כָּל שֹׁר וְנָגִיד שֶׁלֹּא בָּא
אֶל רָחָב הַזּוֹנָה, וּבַת עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יְשָׂרְאֵל מִמִּצְרַיִם, וְזִנְּתָה כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה
(זבחים קטז ב).

Verse 12

אוֹת אֱמֶת שֶׁתַּעֲשׂוּ כְּשֶׁתָּבֹאוּ וַתִּכְבְּשׁוּ אֶת הָעִיר, שֶׁתַּכִּירוּ הָאוֹת וְתַחְיוּנִי.

Verse 13

Verse 14

Verse 15

וַתּוֹרֶד בַּבָּל בְּעַד הַחֲלוֹן בְּאוֹתוֹ חֶבֶל וְחַלּוֹן הָיוּ הַנּוֹאֲפִים עוֹלִין אֵלֶיהָ. אָמְרָה: רִבּוֹנוֹ
שֶׁל עוֹלָם, בְּאֵלּוּ חָטָאתִי בְּאֵלּוּ תִּמְחוֹל לִי.

Verse 16

עַד שׁוֹב הָרִדְפִים רָאֲתָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיָּשׁוּבוּ לְסוֹף שִׁלּשֶׁת יָמִים.

Verse 17

נְקִיִּים אֲנַחְנוּ הֲרֵי אָנוּ תּוֹלִין הַדָּבָר בָּךְ לַעֲשׂוֹת הָאוֹת הַזֶּה.

Verse 18

אֶת תִּקְוַת לְשׁוֹן קַו וְחֶבֶל.

Verse 19

דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ עָוֹן הֲרִיגָתוֹ עַל רֹאשׁוֹ תְּהֵא, כִּי הוּא יִגְרוֹם מִיתָתוֹ.*
דָּמוֹ בְּרֹאשֵׁנוּ עָוֹן הֲרִיגָתוֹ תְּהֵא עָלֵינוּ.

Verse 20

Verse 21

Verse 22

Verse 23

וַיַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן.

Chapter 3

Verse 1

Verse 2

Verse 3

וַהֲלַכְתֶּם אֲחֲרָיו. נִשְׁתַּנָּה הַמַּסָּע הַזֶּה מִשְּׁאָר מַסָּעוֹת, שֶׁכָּל זְמָן שֶׁמִּשָּׁה הָיָה קַיָּים הָיָה עָמוּד
הֶעָנָן נוֹסֵעַ תְּחִלָּה, וּמַרְאֶה לָהֶם הַדֶּרֶךְ וְהָאָרוֹן נוֹסֵעַ אַחַר ב' דְּגָלִים, עַכְשָׁיו הָאָרוֹן נוֹסֵעַ
תְּחִלָּה.
וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לְפִי שֶׁיָּצְאוּ כּוּלָּם מִלֵּוִי (אֲבִי) אֲבִי עַמְרָם נִקְרְאוּ לְוִיִּם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ בִּבְרֵאשִׁית רַבָּה: בְּמ"ח מְקוֹמוֹת נִקְרְאוּ הַכֹּהֲנִים לְוִיִּם. וְזֶה טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר (מפי
רבי).

Verse 4

אַךְ רָחוֹק יִהְיֶה כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם הוּא.
וּבֵינָיו כְּמוֹ וּבֵינוֹ, וְדוֹמֶה לוֹ (תהלים קמט ב): יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. דָּבָר אַחֵר: ב'
אֲרוֹנוֹת הָיוּ, שֶׁל שִׁכִּינָה וְשֶׁל יוֹסֵף מְהַלְּכִין יַחַד.
כְּאַלְפַּיִם אַמָּה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא יְכוֹלִין לֵילֵךְ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו בְּשַׁבָּת, כָּךְ מְפוֹרָשׁ בְּמִדְרַשׁ
תַּנְחוּמָא, לְפִי שֶׁיָּדַע שֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת צָרִים לִפְנֵי יְרִיחוֹ בַּשַּׁבָּת.
לְמַעַן אֲשֶׁר תֵּדְעוּ מוֹסָב עַל: וַהֲלַכְתֶּם אַחֲרָיו.
כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ לֹא הֲלַכְתֶּם בְּעִנְיָן זֶה עַד הֵנָּה.

Verse 5

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְיוֹם ל' שֶׁל אֵבֶל הָיָה רֹאשׁוֹן לְג' הַיָּמִים.
הִתְקַדָּשׁוּ הִזְדַּמְּנוּ.
כִּי מָחָר בְּעָבְרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן.
נִפְלָאוֹת תִּירְגֵּם יוֹנָתָן: פְּרִישָׁן.

Verse 6

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּיוֹם הַמָּחֳרָת.
שְׂאוּ אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית עַד עַכְשָׁיו נָשְׂאוּ הַלְוִיִּם, וְהַיּוֹם הַכֹּהֲנִים.

Verse 7

Verse 8

כְּבֹאֲכֶם עַד קְצֵה מֵי הַיַּרְדֵּן כְּשֶׁתִּכָּנְסוּ לִפְנִים מִשְּׁפָתוֹ
בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ עַד אֲשֶׁר יַעַבְרוּ כָּל הָעָם אֶל הָעֵבֶר הַשֵּׁנִי.

Verse 9

גְּשׁוּ הֵנָּה צְמְצֵם אֶת כּוּלָּם בֵּין שְׁנֵי בַדֵּי אָרוֹן, זֶה אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהֶחֱזִיק מוּעָט אֶת
הַמְרוּבֶּה.

Verse 10

בְּזֹאת תֵּדְעוּן בְּמַה שֶּׁאַתֶּם רוֹאִים שֶׁכֻּלְּכֶם מְצוּמְצָמִין כָּאן.

Verse 11

הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ בְּרִית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. וְאַל תִּתְמַהּ עַל
הַהֵ"א שֶׁל הַבְּרִית, שֶׁהַרְבֵּה מִקְרָאוֹת מְדַבְּרִים כָּךְ, כְּמוֹ: (מלכים ב טז יז) הַמִּסְגְּרוֹת
הַמְּכוֹנֹת: (ירמיהו לא לט) הָעֵמֶק הַפְּגָרִים.
עֹבֵר לִפְנֵיכֶם מַקְדִּים לִפְנֵיכֶם לִיכָּנֵס לְתוֹךְ הַיַּרְדֵּן.

Verse 12

קְחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ הָכִינוּ אוֹתָם לִהְיוֹת נְכוֹנִים לְמַה שֶּׁאֲצַוֶּה אוֹתָם כְּשֶׁתַּעַבְרוּ אֶת
הַיַּרְדֵּן.

Verse 13

הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְּמָעְלָה לְמַטָּה, כְּדֶרֶךְ כָּל הַנְּהָרוֹת הַמּוֹשְׁכִים.
וְיַעַמְדוּ נֵד אֶחָד כְּשֶׁיֵּרְדוּ הַמַּיִם עַד מָקוֹם שֶׁנִּכְרְתוּ שָׁם וְאֵינָם יוֹרְדִים מִשָּׁם וּלְמַטָּה, אֶלָּא הֵם מִתְקַבְּצִים וְנִגְדָּשִׁין וְעוֹלִין לְמַעְלָה, כִּיפִּין עַל גַּבֵּי כִּיפִּין.
נֵד כְּמוֹ (תהלים לג ז): כּוֹנֵס כַּנֵּד: (ישעיהו יז יא), נֵד קָצִיר, לְשׁוֹן גּוֹבַהּ, וְכֵן חִבְּרָם מְנַחֵם.*

Verse 14

Verse 15

גְּדוֹתָיו לְשׁוֹן שָׂפָה גְּבֹהָה.
כָּל יְמֵי קָצִיר שְׁיְמֵי נִיסָן יְמֵי קָצִיר הֵם.

Verse 16

הַרְחֵק מְאֹד מִמָּקוֹם שֶׁעָמְדוּ שָׁם נִפְסְקוּ.
מֵאָדָם הָעִיר כָּךְ שְׁמָהּ.
וְהַיֹּרְדִים אוֹתָם שֶׁהָיוּ יוֹרְדִים מִשָּׁם וּלְמַטָּה תְּחֻלָּה.
תַּמּוּ נִכְרָתוּ עָבְרוּ כְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָן כְּכָל הַנִּסָּחִים הַהוֹלְכִים אֶל הַיָּם עַד אֲשֶׁר תַּמּוּ.

Verse 17

וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים אֲצֶל שִׂפַת הַיַּרְדֵּן.
בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְכָל זְמָן שֶׁעָמְדוּ לֹא יָרְדוּ הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, וּבְתוֹךְ כְּדֵי כָּל הָעָם עוֹבְרִים בְּחָרָבָה.
הָכֵן מְכוּוָּנִים וְנִצָּבִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

Chapter 4

Verse 1

Verse 2

שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים הֵם שֶׁנִּזְכָּרִים לְמַעְלָה לִהְיוֹת נְכוֹנִים.

Verse 3

וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם כְּמִצְוַת מֹשֶׁה (דברים כז ד) לְבָנוֹת לָהֶם מִזְבֵּחַ בְּהַר עֵיבָל וְלִכְתּוֹב עֲלֵיהֶם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וּבוֹ בַּיּוֹם בָּאוּ אֶל הַר עֵיבָל וּבָנוּ בָּהֶם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהֶעֱלוּ עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְקִפְּלוּ אוֹתָם וּבָאוּ וְלָנוּ בַּגִּלְגָּל.

Verse 4

Verse 5

עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן וְגוֹ' הִכָּנְסוּ עַתָּה בַּיַּרְדֵּן וְעִבְרוּ עַד לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים.

Verse 6

Verse 7

וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה בַּגִּלְגָּל לְזִכָּרוֹן זֶה.

Verse 8

Verse 9

וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים אֲחֵרוֹת הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן.

Verse 10

עַד תֹּם כָּל־הַדָּבָר כְּמוֹ שֻׁשָּׁנִינוּ בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (לד א): עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ: דְּעוּ לָמָּה אַתֶּם עוֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן, עַל מְנָת שֶׁתּוֹרִישׁוּ אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְכוּ'.

Verse 11

וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּם כָּל הָעָם לַעֲבוֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן וְגוּ' לֹא כְּדֶרֶךְ שֶׁעָבְרוּ הָאַחֵרִים, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ לְמַטָּה בָּעִנְיָן (להלן פסוק יח): נִתְקְוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים לַאֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֶחָרָבָה עַל הַשָּׂפָה שֶׁנִּכְנְסוּ בָהּ, שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים אֶצְלָהּ, וְחָזְרוּ הַמַּיִם לַאֲחוֹרֵיהֶם לֵילֵךְ כְּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם; נִמְצָא, אֲרוֹן וְנוֹשְׂאָיו מִצַּד זֶה וְכָל יִשְׂרָאֵל מִצַּד זֶה, נָשָׂא הָאֲרוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְעָבַר.
לִפְנֵי הָעָם לְעֵינֵי הָעָם.

Verse 12

Verse 13

Verse 14

Verse 15

Verse 16

צַוֵּה אֶת הַכֹּהֲנִים כָּאן פֵּירֵשׁ הַכָּתוּב אֶת הָאָמוּר לְמַעְלָה, הֵיאַךְ עָבַר אֲרוֹן ה' וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם וְגוּ'.
וַיַּעֲלוּ מִן הַיַּרְדֵּן 'וַיַּעַבְרוּ' אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא 'וַיַּעֲלוּ', לְמַדְנוּ שֶׁעַל הַשָּׂפָה שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין אֶצְלָהּ עָלוּ, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין אֵצֶל שְׂפַת הַיַּרְדֵּן שֶׁבַּמַּעֲרָב, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר לְמַעְלָה (ג טו) נִטְבְּלוּ רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים בִּקְצֵה הַמַּיִם, וְשָׁם נֶאֱמַר וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים וְכָל יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים.

Verse 17

Verse 18

נִתְּקוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים מִן הַמַּיִם אֶל הֶחָרָבָה שֶׁאֶצְלָם, וַיָּשׁוּבוּ הַמַּיִם לִמְקוֹמָם; נִמְצָא, אֲרוֹן מִצַּד זֶה וְיִשְׂרָאֵל מִצַּד זֶה, נָשָׂא אֲרוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְעָבַר. וְעַל דָּבָר זֶה נֶעֱנַשׁ עוּזָּא (שמואל ב ו ז) כְּשֶׁאָחַז בָּאָרוֹן, נוֹשְׂאָיו נָשָׂא, עַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

Verse 19

Verse 20

הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל הוּא הַמָּלוֹן אֲשֶׁר לָנוּ בּוֹ הַלַּיְלָה.

Chapter 5

Verse 1

אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה לְצַד שֶׁעָבְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הוּא צַד שֶׁל מַעֲרָבִי, וְעַד עַכְשָׁיו הָיוּ בְּעֵבֶר מִזְרָחִי.

Verse 2

חַרְבוֹת צֻרִים כְּתַרְגּוּמוֹ: אִזְמֶלְוָן חֲרִיפִין, וְכֵן (תהלים פט מד): אַף תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ, כְּשֶׁהַחֲרִיפוּת נֶהְפָּךְ לַצְּדָדִין וְאֵינוֹ חוֹתֵךְ יָפֶה, וְכֵן (ישעיהו נד יז): כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ.
שֵׁנִית שָׁמְלוּ כְּבָר בְּלִיל יְצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם קָהָל גָּדוֹל יַחַד, וְזוֹ פַּעַם שֵׁנִית, שֶׁכָּל הָאַרְבָּעִים שָׁנָה שָׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר לֹא נָשְׂבָה לָהֶם רוּחַ צְפוֹנִית וְלֹא הָיָה לָהֶם יוֹם נוֹחַ לָמוּל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּיבָמוֹת (עא ב). וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (שם): שֵׁנִית זוֹ פְּרִיעַת מִילָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ.

Verse 3

גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת עַל שֵׁם הַמְּאוֹרָע נִקְרָא, שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמִין גִּבְעָה.

Verse 4

וְזֶה הַדָּבָר עַל יְדֵי דִּבּוּר מָל אוֹתָם, אָמַר לָהֶם: סִבּוּרִים אַתֶּם לִירֹשׁ אֶת הָאָרֶץ עֲרֵלִים, לֹא כָּךְ נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם (בראשית יז ט): וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר וְגוֹמֵר (שם שם ח), וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ.
כָּל הָעָם הַיּוֹצֵא לֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶם כָּאן, שֶׁכֻּלָּם מֵתוּ, וְהֵם הָיוּ מוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר: כִּי מֻלִים הָיוּ.

Verse 5

לֹא מָלוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּירַשְׁתִּי, שֶׁלֹּא נָשְׁבָה רוּחַ צְפוֹנִית, וְהֵם שָׁמְלוּ עַכְשָׁיו.

Verse 6

Verse 7

וְאֶת בְּנֵיהֶם הֵקִים תַּחְתָּם וְאֶת בְּנֵיהֶם שֶׁהֵקִים תַּחְתֵּיהֶם, הֵם הַיִּלּוֹדִים בַּמִּדְבָּר, אוֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ.

Verse 8

וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם (תַּרְגּוּם:) בַּאֲתַרְהוֹן, וְלֹא צָרוּ עַל הָעִיר.
עַד תֵּיוֹתָם מִן הַמַּכָּה.

Verse 9

גַּלּוֹתִי הֶסִירוֹתִי אֶת חֶרְפַּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם, כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ שֶׁשְּׁמוֹ 'רָעָה' וְהוּא סִימָן שֶׁל דָּם, רוֹאִין אָנוּ אוֹתוֹ עֲלֵיכֶם בַּמִּדְבָּר, וְהוּא שֶׁאָמַר מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר (שמות לב יב): לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם, וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא דַּם מִילָה, וּכְשֶׁמָּלוּ בְּיֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ וּבָא אוֹתוֹ הַדָּם הוּסְרָה אוֹתָהּ הַחֶרְפָּה שֶׁעֲדַיִן עֵרֶב רַב שֶׁעָלוּ עִמָּהֶם הָיוּ מוֹנִים לָהֶם, כָּךְ דָּרַשׁ רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן.
גַּלּוֹתִי הֶסִירוֹתִי, כְּמוֹ: (תהלים קיט כב), גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה: (בראשית כט י), וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן.

Verse 10

Verse 11

מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יוֹם הֲנָפַת הָעוֹמֶר, שֶׁהִקְרִיבוּ עוֹמֶר תְּחִלָּה וּמִז' בַּאֲדָר שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, שֶׁפָּסַק הַמָּן, הָיוּ מִסְתַּפְּקִין עַד עַכְשָׁיו מִמָּן שֶׁבִּכְלֵיהֶם שֶׁלָּקְטוּ בְּשִׁבְעָה בַּאֲדָר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז לה): אֶת הַמָּן אָכְלוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה, וַהֲלֹא מ' שָׁנָה חָסֵר שִׁלשִׁים יוֹם, שֶׁהֲרֵי תְּחִלַּת יְרִידַת הַמָּן בְּט"ו בְּאִיָּר, אֱמוֹר מֵעַתָּה, בַּחֲרָה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ טַעַם מָן.

Verse 12

וְלֹא הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן לְפִיכָךְ: וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ, אִם הָיָה לָהֶם מָן לֹא הָיוּ אוֹכְלִים מִן הַתְּבוּאָה, שֶׁהַמָּן הָיָה נוֹחַ לָהֶם, מָשָׁל אוֹמֵר לַתִּינוֹק: מִפְּנֵי מָה אַתָּה אוֹכֵל פַּת שְׁעוֹרִין, לְפִי שֶׁאֵין לִי פַּת חִטִּין, לְכָךְ נֶאֱמַר: וְלֹא הָיָה עוֹד וְגוֹ'.

Verse 13

בְּהִיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ מִכָּאן לְעִיבּוּרָהּ שֶׁל עִיר שֶׁהִיא מִן הָעִיר, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּתוֹךְ יְרִיחוֹ.*
הֲלָנוּ אַתָּה (תַּרְגּוּם:) הִלְמִסְעַדְנָא אֱתֵיתָא.

Verse 14

עַתָּה בָאתִי לְעֶזְרָתְךָ, שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וּלְתוֹפְשָׂהּ לְהַפִּיל חוֹמָה, אֲבָל בִּימֵי מֹשֶׁה רַבָּךְ בָּאתִי וְלֹא חָפֵץ בִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג טו): אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְגוֹ'.

Verse 15

שַׂר צְבָא ה' יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא צָבָא לַה', וּמִיכָאֵל הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל י כא): מִיכָאֵל שַׂרְכֶם.

Chapter 6

Verse 1

סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת כְּתַרְגּוּמוֹ: אֲחִידָא בְּדָשְׁיוֹ דְּפַרְזְלָא, וּמִתְקָפָא בְּעִבָּרִין דִּנְחָשׁ.

Verse 2

Verse 3

Verse 4

הַיּוֹבְלִים אֵילִים.

Verse 5

בְּמִשְׁפַּט בְּתַקִּיעָה אַחֲרוֹנָה, בְּהַאֲרִיךְ הַתּוֹקֵעַ אֶת הַקּוֹל.
תַּחְתֶּיהָ בְּמִקּוֹמָהּ.

Verse 6

Verse 7

Verse 8

Verse 9

וְהֶחָלוּץ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד הָיוּ עוֹבְרִים לִפְנֵיהֶם, לְפִי שֶׁהָיוּ בְּנֵי גָד גִּבּוֹרִים וּמַכִּים
בִּזְרוֹעַ חֲזָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג כ): וְטָרַף זְרוֹעַ אַף קָדְקֹד.

Verse 10

Verse 11

Verse 12

Verse 13

וְהַמְאַסֵּף שֵׁבֶט דָּן הַנּוֹסֵעַ אַחֲרוֹן, וְהוּא מְאַסֵּף אֶת כָּל הַמִּתְעַכְּבִים הָאַחֲרוֹנִים.

Verse 14

Verse 15

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת הָיָה.

Verse 16

Verse 17

וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הֶקְדֵּשׁ, כִּי הַיּוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ שָׁלָל הַנִּשְׁלָל בּוֹ.

Verse 18

וַעֲכַרְתֶּם לְשׁוֹן מַיִם עֲכוּרִים.

Verse 19

Verse 20

Verse 21

Verse 22

Verse 23

וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְרַגְּלִים כָּאן הָיוּ צְרִיכִים זֵירוּז וְנַעֲשׂוּ כְּנָעָרִים זְרִיזִים, וּבַלַּיְלָה
הָרִאשׁוֹן הָיוּ כְּמַלְאָכִים שֶׁשָּׁמְרוּ עַצְמָן מִן הָעֲבֵירָה עִם רָחָב הַזּוֹנָה, לְכָךְ נִקְרְאוּ שָׁם
מַלְאָכִים, וּלְכָךְ נִקְרְאוּ: אֲנָשִׁים, מַלְאָכִים, נְעָרִים.

Verse 24

Verse 25

Verse 26

בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ בְּתְחַלַּת יְסוֹד שֶׁיִּבְנֶה בָּהּ יָמוּת בְּנוֹ הַבְּכוֹר, וְיִקְּבְרֵנוּ וְיֵלֵךְ עַד
שֶׁיָּמוּת הַצָּעִיר בְּגִמַר הַמְּלָאכָה, הִיא הַצָּבַת הַדְּלָתוֹת.

Chapter 7

Verse 1

Verse 2

עִם בֵּית אָוֶן אֵצֶל בֵּית אָוֶן.
מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל מִמִּזְרַח לְבֵית אֵל.

Verse 3

Verse 4

Verse 5

עַד הַשְּׁבָרִים (תַּרְגּוּם:) עַד דְּתַבְרוּנוֹן.*

Verse 6

Verse 7

וְלוּ הוֹאַלְנוּ הַלְוַאי נִמְלַכְנוּ לָשֶׁבֶת בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה, בְּאֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁנִּכְבְּשָׁה כְּבָר.

Verse 8

Verse 9

וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַמְשׂוּתָּף בְּשִׁמֵּנוּ, זֶהוּ מִדְרָשׁוֹ. וּפְשׂוּטוֹ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשֵׁם גְּבוּרָתְךָ שֶׁיְּצָא כְּבָר, וְעַתָּה יֹאמְרוּ תָּשַׁשׁ כֹּחוֹ.

Verse 10

קֵם לָךְ קֵם לָךְ כְּתִיב, עָמַד לְךָ מַה שֶּׁהִתְפַּלַּלְתָּ לְפָנַי וְהִזְכַּרְתָּ. דָּבָר אַחֵר: עָמַדְתָּ לְךָ בַּמַּחֲנֶה וְלֹא יָצָאתָ עִמָּהֶם, וַאֲנִי אָמַרְתִּי: (במדבר כז יז), אֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם, (דברים לא כג): כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמְּךָ: (שם ג כח), כִּי הוּא יַעֲבֹר לְפָנֶיךָ הַעָם הַזֶּה וְהוּא יִנְחִיל אוֹתָם אִם תֵּלֵךְ אַתָּה לְפָנֵיהֶם יַצְלִיחוּ, וְאִם לָאו לֹא יַצְלִיחוּ. דָּבָר אַחֵר: קֵם לָךְ בִּשְׁבִילְךָ זֹאת לָהֶם, לֹא אָמַרְתִּי לְךָ לְהַקְדִּישׁ שְׁלַל הָעִיר.

Verse 11

Verse 12

Verse 13

Verse 14

לַבָּתִּים יֵשׁ בְּמִשְׁפָּחָה אַחַת הַרְבֵּה בָּתֵּי אָבוֹת.
לַגְּבָרִים לְרָאשֵׁי גּוּלְגּוֹלֶת, כָּל אַנְשֵׁי הַבַּיִת יָבֹאוּ לַגּוֹרָל.

Verse 15

יִשְׂרָף בָּאֵשׁ הָאֹהֶל וְהַמִּטַּלְטְלִין (תוספת).
אֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ כַּדִּין הַמְפוֹרָשׁ לְמַטָּה (להלן פסוק כה): אוֹתוֹ וְהַבְּהֵמָה בִּסְקִילָה, וְהַנֶּסְקָל שֶׁהוּא עַל 'בָּאֵשׁ' מוֹכִיחַ שֶׁהוּא נִפְרָד 'מֵאוֹתוֹ', שֶׁכֵּן מָצִינוּ מִקְרָאוֹת שֶׁהַטַּעַם מְחַלְּקָן, כְּמוֹ (דברים יא ל): אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ, שֶׁ'אַחֲרֵי' מוּפְלָג 'מִדֶּרֶךְ' עַל יְדֵי הַטַּעַם, וְכֵן פִּתְרוֹנוֹ: הַנִּלְכָּד בַּחֲרֶם יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ, הָרָאוּי לְיִשָּׂרֵף כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ לְמַטָּה (שמואל ב ה ח): אֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ כַּדִּין הָאָמוּר לְמַטָּה, וְזֶה מִקְרָא קָצָר, וְדוֹמֶה לוֹ (א יא ו) פֵּירַשׁ: כָּל מַכֵּה יְבֻסִּי וְיִגַּע בַּצִּנּוֹר, לֹא פֵּירַשׁ מַה יִּהְיֶה לוֹ. וּבְדִבְרֵי הַיָּמִים (א יא ו) פֵּירַשׁ: יִהְיֶה רֹאשׁ, אַף כָּאן לֹא פֵּירַשׁ מַה יִּהְיֶה בְּ'אוֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ' וּלְמַטָּה פֵּירַשׁ.

Verse 16

וַיַּקְרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַשֵּׁשׁ, מָקוֹם שֶׁהַשָּׁבָטִים כְּתוּבִים, וּמָסַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִימָן, שֶׁהַשֵּׁבֶט שֶׁתָּטָא אַבְנוֹ כָּהָה, וְכָהָתָה אַבְנוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

Verse 17

וַיַּקְרֵב אֶת מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לְגוֹרָל אֶחָד קָרַב רָאשֵׁי הַמִּשְׁפָּחוֹת, אָדָם אֶחָד מִכָּל הַמִּשְׁפָּחָה
וְהִטִּילוּ גוֹרָל עַל מִי יִפּוֹל, וְאַחַר כָּךְ עַל כָּל בָּתֵּי אָבוֹת שֶׁל אוֹתָהּ מִשְׁפָּחָה, וּבָא אָדָם אֶחָד
מִכָּל בֵּית אָב לְגוֹרָל, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ כָּל אַנְשֵׁי אוֹתוֹ הַבַּיִת.

Verse 18

Verse 19

שִׁים־נָא כָּבוֹד הִתְחִיל לְהוֹצִיא לַעַז עַל הַגּוֹרָל, אָמַר לוֹ: בְּגוֹרָל אַתָּה בָּא עָלַי, אַתָּה
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן גְּדוֹלִי הַדּוֹר אַתֶּם; הַטֵּל הַגּוֹרָל עַל שְׁנֵיכֶם, וְיִפּוֹל עַל הָאֶחָד. אָמַר לוֹ:
שִׁים־נָא כָּבוֹד, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, אַל תּוֹצִיא לַעַז עַל הַגּוֹרָלוֹת שֶׁבּוֹ עֻתִּידָה הָאָרֶץ לֵיחָלֵק.

Verse 20

וַיַּעַן עָכָן רָאָה בְּנֵי יְהוּדָה נֶאֱסָפִים לְמִלְחָמָה, אָמַר: מוּטָב שֶׁאָמוּת אֲנִי לְבַדִּי וְאַל יֵהָרְגוּ
כַּמָּה אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל.
וְכָזֹאת עָשִׂיתִי גַּם בַּחֲרָמִים אֲחֵרִים בִּימֵי מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא ב): וְהַחֲרַמְתִּי
אֶת עָרֵיהֶם.

Verse 21

וְגוֹ' [אֶת־שַׁלַּל] וְאָכַלְתָּ בַּשָּׁלָל הִתְבּוֹנַנְתִּי בְּמַה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים כ יד):
אַדֶּרֶת שִׁנְעָר תַּרְגּוּמוֹ: אִיטְלָא (דְּמֵילָתָא) בַּבְלִי, שֶׁכָּל מֶלֶךְ שֶׁלֹּא קָנָה לוֹ פַּלְטֵרִין בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, לֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ בְּמַלְכוּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו ג יט): וְאֶתֶּן־לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת
צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם, וְהָיָה לְמֶלֶךְ בָּבֶל פַּלְטֵרִין בִּירִיחוֹ, וּכְשֶׁהָיָה בָּא לְכָאן לוֹבֵשׁ אוֹתָם.

Verse 22

וַיָּרֻצוּ הָאֹהֶלָה שֶׁלֹּא יַקְדִּימוּ שֵׁבָט יְהוּדָה וְיִטְלוּהָ מִשָּׁם לְהַכְחִישׁ אֶת הַגּוֹרָל.

Verse 23

וַיֻּצַּק (תַּרְגּוּם:) וְאַתְּיכוּנוּן, וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (סנהדרין מד א): בָּא וַחֲבָטָן לִפְנֵי
הַמָּקוֹם, אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל אֵלּוּ יִפְלוּ רוּבָּן שֶׁל סַנְהֶדְרִין.

Verse 24

וְאֶת בָּנָיו וְגוֹ' וְכָל יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת בִּרְדּוּיָו וְיִוָּסְרוּ מִלַּעֲשׂוֹת כָּמוֹהוּ.
וְאֶת שׁוֹרוֹ וְאֶת חֲמֹרוֹ לְאַבְּדָם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (לעיל פסוק טו): וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם יִשָּׂרֵף
בָּאֵשׁ אֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.

Verse 25

וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ... אֲבָל שֶׁחִלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת.
וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם הָאֹהֶל וְהַמִּטַּלְטְלִין.
וַיְסַקְּלוּ אֹתָם הַשּׁוֹר וְהַבְּהֵמָה

Chapter 8

Verse 1

Verse 2

תָּבֹזּוּ לָכֶם וְאַל תַּחֲרִימוּ הַשָּׁלָל עוֹד.

Verse 3

Verse 4

Verse 5

Verse 6

הַתִּיקֵנוּ אוֹתָם לְשׁוֹן תִּיק, שֶׁנּוֹצְיאֵם מִתִּיק הָעִיר, דישפורי"ר בְּלַעַז (לְהוֹצִיא, לִשְׁלוֹחַ).
וְיֵשׁ לְפוֹתְרוֹ לְשׁוֹן נְתִיקָה, כְּמוֹ (ירמיהו יב ג): הַתִּיקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה.

Verse 7

וְהוֹרַשְׁתֶּם (תַּרְגּוּם:) וּתְתָרְכוּן.

Verse 8

Verse 9

מִיָּם לָעַי שֶׁהָעַי מֻקֶּדֶם לְבֵית אֵל, וּבֵית אֵל מִיָּם לָעַי.
וַיְלֶן יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הָעָם לִהְיוֹת נָכוֹן בְּהַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר.

Verse 10

וַיַּעַל הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הַמָּקוֹם, אִם הוּא עוֹבֵר לְפָנֶיהָם עוֹבְרִין, וְאִם לָאו אֵין עוֹבְרִין.

Verse 11

Verse 12

וַיִּקַּח כַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ אוֹרֵב אַחַר אוֹרֵב, אֶחָד קָרוֹב לָעִיר מֵחֲבֵירוֹ.

Verse 13

וַיָּשִׂימוּ הָעָם שִׂימָה זוֹ לְשׁוֹן הַזְמָנָה, סָמוּךְ לַחוֹמָה לְהִלָּחֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּבֶן הֲדַד (מלכים א כ ל): שִׂימוּ עַל רָעִיר, וַיָּשִׂימוּ.
וְאֶת עֲקֵבוֹ וְאֶת אָרְבּוֹ, כְּמוֹ (בראשית כז לו): וַיַּעְקְבֵנִי.
וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (סנהדרין מד ב) שֶׁלָּן בְּעוֹמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה.

Verse 14

לַמּוֹעֵד לְזְמַן הַיּוֹם, שֶׁנּוֹעֲצוּ יַחַד מֵאֶתְמוֹל בְּאוֹתוֹ שָׁעָה נֵצֵא, שֶׁהָיוּ מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים.

Verse 15

וַיִּנָּגְעוּ לְשׁוֹן נֶגַע (כְּתַרְגּוּמוֹ:) וְאִתְּבַרוּ, הֲרָאוּ עַצְמָן כְּאִלּוּ הֵם נִגָּפִים לִפְנֵיהֶם.

Verse 16

Verse 17

Verse 18

נְטֵה בַּכִּידוֹן הוּא הָיָה סִימָן לָאוֹרֵב לָצֵאת מִן הַמַּאֲרָב, בִּרְאוֹתוֹ הַכִּידוֹן נָטוּי עַל הָעִיר.
כִּידוֹן שפיד"ו בְּלַעַז (רוֹמַח, חֲנִית).

Verse 19

Verse 20

יָדַיִם כֹּחַ.
וְהָעָם הַנָּס הַמִּדְבָּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּסוּ אֶל הַמִּדְבָּר כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְמַעְלָה, נֶהְפַּךְ לְהִלָּחֵם אֶל הָרוֹדֵף.

Verse 21

Verse 22

וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן הָעִיר הָאוֹרֵב שֶׁהִצִּית אֶת הָעִיר.

Verse 23

Verse 24

Verse 25

Verse 26

Verse 27

Verse 28

Verse 29

Verse 30

אָז יִבְנֶה וְגו' פָּרָשָׁה זוֹ כְּתוּבָה מוּקְדָּם וּמְאוּחָר, שֶׁמִּיּוֹם שֶׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עָשָׂה כֵּן.

Verse 31

Verse 32

וַיִּכְתָּב־שָׁם עַל הָאֲבָנִים הֵן הִנָּה הָאֲבָנִים הָאֲמוּרִים לְמַעְלָה, לְאַחַר מַעֲשֶׂה זֶה קִפְּלוּ (קלפו) הַסִּיד מֵעֲלֵיהֶם וֶהֱבִיאוּם הַגִּלְגָּל.

Verse 33

לְבָרֵךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בָּרִאשׁוֹנָה לְהַקְדִּים בְּרָכוֹת לְקִלָּלוֹת: בָּרוּךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה.

Chapter 9

Verse 1

Verse 2

Verse 3

Verse 4

וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵמָּה בְּעָרְמָה כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּעָרְמָה (בראשית לד) וּבַחֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם שֶׁהָיָה חִוִּי, וְיוֹשְׁבֵי גִּבְעוֹן מִן הַחִוִּי הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בָּעִנְיָן.
וַיִּצְטָיְרוּ עָשׂוּ עַצְמָם כְּהוֹלְכִים בִּשְׁלִיחוּת, לְשׁוֹן (ירמיהו מט יד): וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלַּח, וְכָל תֵּיבָה שֶׁתְּחִלַּת יְסוֹדָהּ צָדֵ"י, כְּשֶׁהִיא מִתְפַּעֶלֶת ל' מִתְפַּעֵל, אוֹ נִתְפַּעֵל, בָּאָה טֵי"ת בְּתוֹכָהּ וְחוֹלֶקֶת אֶת אוֹתִיּוֹת שָׁרְשֵׁי הַתֵּיבָה, כְּמוֹ (בראשית מד טז): מַה נִּצְטַדָּק, מִגְזֶרֶת צֶדֶק, שֶׁאוֹמֵר נִצְטַדַּק, וְכֵן (דניאל ד ל): גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע, מִגְזֶרֶת צֶבַע.
שַׁקִּים בָּלִים שֶׁיִּהְיוּ נִרְאִים כְּבָאִים מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה.
וּמְצֹרָרִים לְשׁוֹן מְבוּקָעִים, לְשׁוֹן אֲרַמִּי: צִירְיָא דְּחִיטֵּי דְּמָצְרֵי זִיקֵי.

Verse 5

נִקְּדִים ארש"ץ בְּלַעַז (שְׁרוּפִים כְּעֵין צְנִימִים), לְשׁוֹן מוּקָּד, וְכֵן תִּרְגְּמוּ יוֹנָתָן: כְּסָנֵי.

Verse 6

Verse 7

אוּלַי בְּקִרְבִּי אַתָּה יוֹשֵׁב שָׁמָּא מִיּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ אַתֶּם.

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

הִצְטַיְּדוּ לְשׁוֹן צָדָה, כְּשֶׁהוֹצִיאוּהוּ לְצָדָה לַדֶּרֶךְ.

Verse 13

Verse 14

וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצֵּידָם קִבְּלוּ דִּבְרֵיהֶם, שֶׁצָּדוּם בְּפִיהֶם, לְשׁוֹן (שמות כא יג): וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה.

Chapter 10

Verse 1

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

Verse 6

Verse 7

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

אָז יְדַבֵּר אָמַר שִׁירָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, לְפִי שֶׁאָמַר לַשֶּׁמֶשׁ דּוֹם, דּוֹם מִלּוֹמַר שִׁירָה, וְכָל זְמַן שֶׁהוּא דּוֹמֵם, עוֹמֵד וְאֵינוֹ מְהַלֵּךְ, שֶׁבְּכָל עֵת הִילּוּכוֹ הוּא אוֹמֵר שִׁירָה. וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: דּוֹם לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ (שמואל א יד ט): אִם כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דֹּמּוּ, וְכֵן (תהלים לז ז'): דֹּם לַה׳.

וְיָרֵחַ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן אוֹתוֹ פַּעַם הָיָה הַיָּרֵחַ עוֹמֵד כְּנֶגֶד עֵמֶק אַיָּלוֹן, וְהוּא רָחוֹק מִגִּבְעוֹן, שֶׁהֲרֵי גִּבְעוֹן בִּגְבוּל בִּנְיָמִין וְאַיָּלוֹן בִּגְבוּל דָּן.

Verse 13

הֲלֹא הִיא כְתוּבָה דָּבָר זֶה נִכְתַּב בַּתּוֹרָה, שֶׁאָמַר לוֹ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף (בראשית מח יט): וְזַרְעוֹ (שֶׁל אֶפְרַיִם) יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם, אֵימָתַי, בְּיוֹם שֶׁעָמְדָה חַמָּה לִיהוֹשֻׁעַ, נִתְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָם שִׁמְעוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם וְלֹא אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תָּמִים.

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

גִּלּוּ גַּלְגְּלוּ אֲבָנִים אֶל פִּי הַמְּעָרָה.

Verse 19

Verse 20

Verse 21

לֹא חָרַץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה מִקְרָא קָצָר, לֹא חָרַץ הַחוֹרֵץ לְאִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לְשׁוֹנוֹ. חָרַץ לְשׁוֹן דִּבּוּר הַלָּשׁוֹן, וְכֵן (שמות יא ז): לֹא יֶחֱרַץ כֶּלֶב לְשֹׁנוֹ, וְכֵן (שמואל ב ה כד): אָז תֶּחֱרָץ, דְּדָוִד תִּקְרָא, תִּצְעַק קוֹל תְּשׁוּאוֹת הַמִּלְחָמָה.

Verse 22

Verse 23

Verse 24

Verse 25

Verse 26

Verse 27

Verse 28

Verse 29

Verse 30

Verse 31

Verse 32

Verse 33

Verse 34

Verse 35

Verse 36

Verse 37

Verse 38

Verse 39

Verse 40

וְהָאֲשֵׁדוֹת מָקוֹם שֶׁמֵּי הַגְּבָעוֹת שׁוֹפְכִים.

Verse 41

מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעַד עַזָּה מִצַּד דְּרוֹמִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא, מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וְלֹא הִסְפִּיק לְכִבּוֹשׁ כָּל הַמָּצָר וְנִשְׁאַר מֵעַזָּה עַד הַיָּם, הוּא שֶׁאָמַר לְמַטָּה: זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאֶרֶת הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי וְגוֹ'.

Chapter 11

Verse 1

Verse 2

נֶגֶב כִּנָּרוֹת דְּרוֹם גִּינוֹסָר.
וּבְנָפוֹת דּוֹר פִּלְכֵי דּוֹר, קונטדו"ש בְּלַעַז (חֶלְקֵי אָרֶץ, מְחוֹזוֹת) מִים מַעֲרָבָה.

Verse 3

Verse 4

Verse 5

Verse 6

Verse 7

Verse 8

מִשְׁרְפוֹת מַיִם תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: חֲרִיצֵי יַמָּא, שֶׁעוֹשִׂין חֲרִיצִין וּמֵי הַיָּם יוֹצְאִין לְתוֹכָן, וְנִשְׁרָפִין מֵחֹם הַשֶּׁמֶשׁ וְנַעֲשִׂים מֶלַח.

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

Verse 13

הָעֹמְדוֹת עַל תִּלָּם שֶׁלֹּא נֶהֶרְסָה חוֹמָתָם כְּמוֹ יְרִיחוֹ שֶׁנָּפְלָה חוֹמָתָהּ, וְכֵן הָעִי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (לעיל ח כח): וַיְשִׂימֶהָ תֵּל עוֹלָם שְׁמָמָה.
זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ בַּמָּסוֹרֶת שְׂרָפָהּ מֹשֶׁה צִוָּה לוֹ וּמָסַר לוֹ כֵּן. (בראשית רבה וישלח:

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

הָהָר הֶחָלָק (תַּרְגּוּם:) טוּרָא שְׁעִיעַ, מַחֲלִיק, הָהָר הֶחָלָק עַד בַּעַל גָּד בְּמֶצַע הַמִּזְרָחִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְכִבּוֹשׁ בְּחַיָּיו אֶת כָּל הַמֶּצַע עַד הַצָּפוֹן.
בַּעַל גָּד מֵישַׁר גָּד.

Verse 18

יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ בְּגִנּוּתוֹ סֵפֶר הַכָּתוּב, שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּון לְדָחוֹת אֶת כִּבּוּשׁ הָאָרֶץ כְּדֵי לְהַאֲרִיךְ יָמָיו, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר (לעיל א י): וְאַתָּה תַּנְחִלֶנָּה אוֹתָם, בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא.

Chapter 12

Verse 1

אֲשֶׁר הִכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּימֵי מֹשֶׁה.

Verse 2

וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל שֶׁשָּׁם גְּבוּל אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן, סוֹף מֶצֶר אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה הָיוּ בְּנֵי עַמּוֹן מוֹשְׁלִים.

Verse 3

Verse 4

Verse 5

וַחֲצִי הַגִּלְעָד גְּבוּל סִיחוֹן שָׁם הָיָה מֶצֶר מֶמְשֶׁלֶת סִיחוֹן, כְּשֶׁאָמַרְנוּ לְמַעְלָה, שֶׁחֲצִי הַגִּלְעָד הָיָה שֶׁלּוֹ, וְזֶה חֲצִי הַשֵּׁנִי שֶׁל עוֹג.

Verse 6

Verse 7

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

Verse 13

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

Verse 19

Verse 20

Verse 21

Verse 22

Verse 23

לְנֶפֶת דּוֹר (תַּרְגּוּם:) לְפַלְכֵי דּוֹר.

Chapter 13

Verse 1

וְהָאָרֶץ נִשְׁאֲרָה הַרְבֵּה מְאֹד מִמַּה שֶׁאָמַרְתִּי לְאַבְרָהָם נִשְׁאֲרָה לְרִשְׁתָּהּ, שֶׁלֹּא נִכְבְּשָׁה.

Verse 2

גְּלִילוֹת מרקא"ש בְּלַעַז (אֵזוֹרֵי הַגְּבוּל, הַסְּפַר)

Verse 3

מִן הַשִּׁיחוֹר הוּא נִילוּס, הוּא נַחַל מִצְרַיִם, הוּא סָמוּךְ לְתִחוּם מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' (במדבר לד ה), וְלָמַדְנוּ כָּאן שֶׁלֹּא כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּחַיָּיו כָּל מֶצֶר הַדְּרוֹמִי אֶלָּא מִמִּדְבַּר צִין, הוּא הָהָר הֶחָלָק הָעוֹלֶה שֵׂעִירָה עַד הַנִּילוּס, הוּא תְּחוּם עַזָּה הָאָמוּר לְמַעְלָה, מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ עַד עַזָּה.
וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צָפוֹנָה הָעֶקְרוֹנִי יוּשַׁב עַל הַיָּם וּמִתְפַּשֵּׁט לְצַד הַצָּפוֹן יוֹתֵר מִן הָאֲחֵרִים.
לַכְּנַעֲנִי תֵּחָשֵׁב מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי שֶׁנָּתַתִּי לְאַבְרָהָם הוּא.
חֲמֵשֶׁת סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וְגו' הִיא סוֹף גְּמַר הַמֶּצַע עַד הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁבַּמַּעֲרָב.
הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי הָאֶשְׁקְלוֹנִי וְגו' שִׁשָּׁה סְרָנִים הוּא מוֹנֶה, וּמִתְחָלָתָן קָרָאָן 'חֲמֵשֶׁת'. אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן (חולין ס ב), אֵידוֹרִיקֵי שֶׁלָּהֶם חֲמִשָּׁה; הַחֲשׁוּבִים חֲמִשָּׁה הָיוּ, שֶׁהָעַזִּים אֵינָן מוֹנֶה מִן הַסְּרָנִים הַחֲשׁוּבִים. וְעוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ, חֲמֵשֶׁת סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים: הָעַזָּתִי, וְהָאַשְׁדּוֹדִי, הָאֶשְׁקְלוֹנִי, הַגִּתִּי וְהָעֶקְרוֹנִי הֵם חֲמִשָּׁה, וְעוֹד נִשְׁאַר לְכִבּוֹשׁ אֶרֶץ הָעַוִּים שֶׁאֵינָם מִן הַפְּלִשְׁתִּים.

Verse 4

מִתֵּימָן כָּל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי פָּסוּק רִאשׁוֹן מָנָה מִצַּד הַדְּרוֹמִי מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וְזֶה מוֹנֶה אֶת רוֹחַב אוֹתוֹ הַמִּקְצוֹעַ הַנּוֹתָר לִיכָּבֵשׁ, כַּמָּה הוּא מִן הַדָּרוֹם לַצָּפוֹן.
מִתֵּימָן כָּל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי מִתֵּימָן זוֹ מְעָרָה לַצִּידוֹנִים, עַד אֲפֵקָה עַד הָאֱמוֹרִי.

Verse 5

וְהָאָרֶץ הַגִּבְעִי וְכָל הַלְּבָנוֹן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבַמֶּצַר מִזְרְחִי נִשְׂאָר לִכְבּוֹשׁ בְּמִקְצוֹעַ הַצָּפוֹן כָּל הַלְּבָנוֹן, מִבַּעַל גָּד עַד סוֹף הַמֶּצַר, וּבָרוֹחַב מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב עַד לְבוֹא חֲמָת, זֶהוּ כָּל מֶצַר הַצָּפוֹנִי שֶׁלְּבוֹא חֲמָת בְּמִקְצוֹעַ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' (במדבר לד ח).

Verse 6

אָנֹכִי אוֹרִישֵׁם אַחֲרֵי מוֹתֶךָ.
הַפְּלֶה לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה וְיִכְבּוֹשׁ לְאַחַר זְמָן כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט מַה שֶּׁנָּפַל בְּגוֹרָלוֹ.

Verse 7

Verse 8

עִמּוֹ הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי עִם חֲצִי הָרְאשׁוֹן שֶׁל מְנַשֶּׁה, הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי לָקְחוּ נַחֲלָתָם.

Verse 9

מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל שְׂפַת וְגו' מוֹנָה וְהוֹלֵךְ כָּל אֶרֶץ עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְאַחַר כָּךְ מְפֹרָשׁ גְּבוּל כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט וְיִתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי.

Verse 10

Verse 11

Verse 12

מִיֶּתֶר הָרְפָאִים שֶׁהָרַג כְּדָרְלָעֹמֶר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יד ה): וַיַּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעַשְׁתְּרוֹת קַרְנַיִם.

Verse 13

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

Verse 19

בְּהַר הָעֲמֶק (תַּרְגּוּם:) בְּטוּרָא דְּמֵישָׁרָא.

Verse 20

Verse 21

Verse 22

Verse 23

Verse 24

Verse 25

וַחֲצִי אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן חֲצִי מַה שֶּׁכָּבְשׁוּ מֵאֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן וּמִסִּיחוֹן.

Verse 26

Verse 27

הַיַּרְדֵּן וּגְבֶל יַרְדְּנָא וּתְחוּמֶיהָ הֶעָרִים עַל שְׂפָתוֹ.

Verse 28

הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶם הֶעָרִים הַמּוּקָּפוֹת חוֹמָה.
וְחַצְרֵיהֶם עָרֵי הַפְּרָזִי בְּלֹא חוֹמָה.

Chapter 14

Verse 1

אֲשֶׁר נָחֲלוּ אוֹתָם אֲשֶׁר הִנְחִילוּ אוֹתָם.

Verse 2

Verse 3

Verse 4

כִּי הָיוּ בְּנֵי יוֹסֵף שְׁנֵי מַטּוֹת תַּחַת שֶׁבֶט לֵוִי.

Verse 5

Verse 6

Verse 7

כַּאֲשֶׁר עִם לָבָבִי וְלֹא כַּאֲשֶׁר עִם פִּי, שֶׁהַמְרַגְּלִים הָיוּ בְּעֵצָה אַחַת, וְיָרֵא כָּלֵב לוֹמַר לָהֶם שֶׁלֹּא יֹאמַר כְּמוֹתָם, וּכְשֶׁבָּא הִכְחִישָׁם, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (במדבר יד כד): עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ, שֶׁהָיָה אוֹמֵר לָהֶם אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב.

Verse 8

Verse 9

Verse 10

זֶה אַרְבָּעִים וָחָמֵשׁ שָׁנָה לָמַדְנוּ שֶׁשָּׁהוּ בְּכִיבּוּשׁ הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים, שֶׁהֲרֵי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית שָׁלַח מֹשֶׁה הַמְרַגְּלִים, נִשְׁאֲרוּ שִׁלשִׁים וּשְׁמֹנָה שֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר וְשֶׁבַע שָׁכָבְשׁוּ, הֲרֵי אַרְבָּעִים וָחָמֵשׁ.

Verse 11

Verse 12

Verse 13

Verse 14

Verse 15

הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא אֲבִיהֶם שֶׁל אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי, אַרְבַּע הָיָה שְׁמוֹ. דָּבָר אַחֵר: עַל שֵׁם הָאָב וּשְׁלשָׁה בָּנִים, שֶׁכֵּן קוֹרֵא אוֹתָם (שם יג כב): יְלִידֵי הָעֲנָק.
וְהָאָרֶץ שֶׁקְּטָה מִמִּלְחָמָה מוּסָב לָעִנְיָן הָרִאשׁוֹן, לְאַחַר שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ סְבִיבוֹתֵיהֶם, נִכְנְעוּ הָאֱמוֹרִיִּים וְלֹא נֶאֶסְפוּ עוֹד לְמִלְחָמָה עֲלֵיהֶם, לְכָךְ הִתְחִילוּ לַעֲסוֹק בְּחִילּוּק הָאָרֶץ. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה: הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, הוּא שֶׁגָּרַם לָהֶם שֶׁהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁנִּתְעַכְּבוּ בַּמִּדְבָּר, בְּשָׁכָר שֶׁכִּבְּדוּ אֶת הַזָּקֵן בְּקִרְיַת אַרְבַּע, שֶׁאָמְרוּ לוֹ (בראשית כג ו): נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ.

Chapter 15

Verse 1

אֶל גְּבוּל אֱדוֹם סָמוּךְ לְמֶצֶר אֱדוֹם.
נֶגְבָּה בִּתְחוּם מֶצֶר דְּרוֹמִי שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
מִקְצֵה תֵּימָן בְּסוֹף כָּל הַמֶּצֶר.

Verse 2

וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל מֶצֶר דְּרוֹמִי שֶׁל יְהוּדָה.
מִקְצֵה יַם הַמֶּלַח הוּא מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּ'אֵלָה מַסְעֵי' (במדבר לד ג).
מִן הַלָּשׁוֹן שֶׁל יָם.

Verse 3

וְיָצָא אֶל מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְאֵינוֹ אוֹמֵר 'וְיָצָא וְנָסַב וְתָאַר', אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁחוּט שֶׁל גְּבוּל בּוֹלֵט אֶל הַחוּץ, אוֹ כּוֹנֵס לְצַד פְּנִים שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ מְכַוָּון, וְכָאן הוּא בּוֹלֵט אֶל הַחוּץ וּבָא מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים בַּדָּרוֹם שֶׁל מַעֲלֵה עַקְרַבִּים, נִמְצָא שֶׁמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים לִפְנִים מִן הַחוּט, וְעָבַר וּבָא לוֹ אֶל הַמַּעֲרָב.
צְנָה לְצֵן, וְכָל תֵּיבָה שֶׁצְּרִיכָה לַמ"ד בִּתְחִלָּתָהּ הִטִּיל לָהּ הֵ"א בְּסוֹפָהּ.
וְעָלָה כָּל מַה שֶּׁהוּא עוֹלֶה מִן הַמִּזְרָח, לְצַד יְרוּשָׁלַיִם הוּא עוֹלֶה, וּמִירוּשָׁלַיִם וָהָלְאָה הוּא יוֹרֵד. כָּאן לָמַדְנוּ שֶׁירוּשָׁלַיִם גְּבוֹהָה מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וִירוּשָׁלַיִם אֵינָהּ נִזְכֶּרֶת בְּמֶצֶר זֶה, שֶׁבְּמֶצֶר צְפוֹנִית שֶׁל יְהוּדָה הָיְתָה, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בָּעִנְיָן.
וְעָלָה מִנֶּגֶב לְקֶדֶשׁ בַּרְנֵעַ חוּט הוֹלֵךְ לִדְרוֹמָהּ שֶׁל קֶדֶשׁ בַּרְנֵעַ, נִמְצֵאת קֶדֶשׁ לִפְנִים מִן הַחוּט.
וְעָבַר חֲצַרוֹן לְצַד הַמַּעֲרָב הוּא מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ, עַד: וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה.

Verse 4

תֹּצְאוֹת סוֹפוֹ שֶׁל מֶצֶר אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא מֶצֶר מַעֲרָבִי לְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא גְּבוּל יְהוּדָה מַחֲזִיק כָּל אָרְכָּהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וְעוֹמֵד בִּדְרוֹמָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

Verse 5

וּגְבוּל קַדְמָה חוּט הַמָּתוּחַ לְמֶצֶר מִזְרְחִי שֶׁל יְהוּדָה.
יָם הַמֶּלַח שֶׁהוּא מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרְחִית לָאָרֶץ בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' (במדבר שם).
עַד קְצֵה הַיַּרְדֵּן רָחְבּוֹ שֶׁל גְּבוּל יְהוּדָה אֵינוֹ אֶלָּא כְּנֶגֶד יָם הַמֶּלַח, עַד מָקוֹם שֶׁהַיַּרְדֵּן נוֹפֵל בְּיָם הַמֶּלַח, שֶׁהַיַּרְדֵּן אַף הוּא בְּמֶצֶר מִזְרָח שֶׁל אֶרֶץ כְּנָעַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' בְּמֶצֶר מִזְרְחִי (שם לד יב): וְיָרַד הַגְּבוּל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו יָם הַמֶּלַח, שֶׁהוּא בְּמִקְצוֹעַ.
וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה חוּט מֵצֶר הַמָּתוּחַ לְמֶצֶר צָפוֹן מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, מִלְּשׁוֹן יָם הַמֶּלַח מִמָּקוֹם שֶׁהַיַּרְדֵּן נוֹפֵל בּוֹ, שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁשָּׁם כְּלָה רוֹחַב גְּבוּל מֶצֶר הַמִּזְרְחִי וְעָלָה לְצַד הַמַּעֲרָב בֵּית הָגְלָה, וְעָבַר הַחוּט מִצָּפוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה, נִמְצָא בֵּית הָעֲרָבָה בְּתוֹךְ גְּבוּל יְהוּדָה לִפְנִים מִן הַחוּט.

Verse 6

וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן כָּל מַה שֶּׁהוֹלֵךְ עַד יְרוּשָׁלַיִם הוּא עוֹלֶה.

Verse 7

וְעָלָה הַגְּבוּל דְּבָרָה מֵעֵמֶק עָכוֹר שָׁהָיָה עֵמֶק עָכוֹר בֵּין אֶבֶן בֹּהַן לַדְּבִיר.
וְצָפוֹנָה פֹּנֶה אֶל הַגִּלְגָּל וּכְשֶׁמַּגִּיעַ כְּנֶגֶד הַגִּלְגָּל, מַרְחִיב הַגְּבוּל וְיוֹצֵא חוּט הַמֶּצֶר לְצַד הַצָּפוֹן אֶל הַגִּלְגָּל, אֲשֶׁר הוּא נוֹכַח מַעֲלֵה אֲדֻמִּים אֲשֶׁר הַמַּעֲלֶה בְּדָרוֹם הַנַּחַל, נִמְצָא הַנַּחַל חוּץ מִן הַחוּט שֶׁלֹּא בְּגְבוּל יְהוּדָה.
מִנֶּגֶב לַנַּחַל עֵמֶק וּמִדְרוֹן הָיָה בְּלֹא מַיִם.
אֶל עֵין רֹגֶל מַעְיַן הַכּוֹבְסִים, תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: עֵין קָטָרָא, וְקוֹרֵא אֶת הַכּוֹבֵס רוֹגֵל, עַל שֵׁם שֶׁבּוֹעֵט אֶת בִּגְדֵי הַצֶּמֶר בְּרַגְלָיו, פּוּלוּשׁ בְּלַעַ"ז (דורך־ברגליו).

Verse 8

וְעָלָה וְגו' גֵּי בֶן הִנֹּם עוֹדֶנּוּ עוֹלֶה מִעֵט עַד עֵין עֵיטָם וּמִשָּׁם וָהָלְאָה הוּא יוֹרֵד, וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בִּשְׁחִיטַת קָדָשִׁים (זבחים נד ב): סָבוּר לְמִבָּנָיְיהוּ בְּעֵין עֵיטָם שֶׁהוּא מְעַט מִירוּשָׁלַיִם גָּבוֹהַּ.
אֶל כֶּתֶף הַיְבוּסִי מִנֶּגֶב נִמְצֵאת יְרוּשָׁלַיִם חוּץ מִן הַחוֹט וְאֵינָהּ בִּגְבוּל יְהוּדָה אֶלָּא בִּגְבוּל בִּנְיָמִין שֶׁהוּא בִּצְפוֹנוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

Verse 9

וְתָאַר לְשׁוֹן וְנָסַב בְּעוֹגֶל, כְּמוֹ (ישעיהו מד יג): וּבַמְּחוּגָה יְתָאֲרֵהוּ, וְיוֹנָתָן תִּירְגֵּם אֶת כֻּלָּם 'וְיִסְחַר'.
וְיָצָא אֶל עָרֵי הַר עֶפְרוֹן הַחוּט יוֹצֵא לְצַד הַצָּפוֹן, וְהַגְּבוּל הִרְחִיב עַד עָרֵי הַר עֶפְרוֹן.
וְתָאַר הַגְּבוּל בַּעֲלָה אֵין זֶה לְצַד הַמַּעֲרָב, אֶלָּא הַבְּלִיטָה לְצַד צָפוֹן.

Verse 10

וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה עַכְשָׁיו חוֹזֵר לְמִנָּנוֹ הָרִאשׁוֹן, מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב.
אֶל כֶּתֶף הַר יְעָרִים מִצָּפוֹנָה שֶׁהָיָה הַחוּט בִּצְפוֹנָהּ שֶׁל הַר יְעָרִים, נִמְצָא הַר יְעָרִים בְּתוֹךְ גְּבוּל יְהוּדָה לִפְנִים מִן הַחוּט.

Verse 11

וְהָיוּ תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל סוֹף הַמֶּצַע.
יָמָּה אֶל יָם הַגָּדוֹל שֶׁהוּא מִצַּד מַעֲרָבִי.

Verse 12

Verse 13

אֶל פִּי ה' לִיהוֹשֻׁעַ כְּמָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ.

Verse 14

וַיִּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב לְאַחֵר מִיתַת יְהוֹשֻׁעַ, כִּי עֲדַיִן בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא נִלְכְּדָה חֶבְרוֹן, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (א כ), וְלֹא נִכְתְּבָה כָּאן אֶלָּא מִפְּנֵי הַחֲלָקָה.

Verse 15

קִרְיַת סֵפֶר רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (תמורה טז א): אֵלּוּ הֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֵבְלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהֶחֱזִיר עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז מִפִּלְפּוּלוֹ.

Verse 16

Verse 17

אֲחִי כָלֵב מֵאִמּוֹ.

Verse 18

וַתִּצְנַח (תַּרְגּוּם:) וְאִתְרְכִינַת, הִטָּתָה עַצְמָהּ לִיפּוֹל בְּרַגְלָיו.

Verse 19

תְּנָה לִי בְרָכָה פַּרְנָסָה.

אֶרֶץ הַנֶּגֶב חֲרָבָה, כְּמוֹ (בראשית ח יג): חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה, וּמְתַרְגֵּם: נְגִיבוּ, שייקא
בְּלַעַ"ז (יְבֵשָׁה), בַּיִת מְנֻגָּב מְכֻלָּכָל טוֹב, אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא תּוֹרָה.
נְתַתָּנִי נָתַתָּ לִי, כְּמוֹ (שם לז ד): דַּבְּרוּ לְשָׁלוֹם—דַּבֵּר אֵלָיו; (ירמיהו י כ): בָּנַי
יְצָאֻנִי—יָצְאוּ מִמֶּנִּי; (מלכים א יט כא): בִּשְּׁלָם־בִּשֵּׁל לָהֶם
גֵּלוֹת מַעְיָנוֹת.

Verse 20

Verse 21

וַיְהִי הֶעָרִים מִקְצָה לְמַטֶּה בְּנֵי יְהוּדָה בִּגְבוּל מַטֶּה יְהוּדָה, הוּא שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (גיטין
ז א): לֹא מָנָה יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא עֲיָירוֹת הָעוֹמְדוֹת עַל הַגְּבוּלִים.

Verse 22

Verse 23

Verse 24

Verse 25

Verse 26

Verse 27

Verse 28

Verse 29

Verse 30

Verse 31

Verse 32

כָּל עָרִים עֶשְׂרִים וָתֵשַׁע וּבְפָרָטָן אַתָּה מוֹצֵא שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנֶה, אֶלָּא אֵלֶּה הַיִּתֵּרוֹת נָטְלוּ בְּנֵי
שִׁמְעוֹן מֵחֶבֶל בְּנֵי יְהוּדָה, וְנִזְכָּרוֹת הֵם בְּנַחֲלַת שִׁמְעוֹן: בְּאֵר שֶׁבַע, וּמוֹלָדָה, חֲצַר שׁוּעָל,
וָעָצֶם, וְאֶלְתּוֹלַד, וְחָרְמָה, וְצִקְלַג, וְעַיִן וְרִמּוֹן הֲרֵי תֵּשַׁע הַיִּתֵּרוֹת הַמְּנוּיוֹת כָּאן.

Verse 33

Verse 34

Verse 35

Verse 36

עָרִים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וּבִפְרָטָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה; אוֹמֵר אֲנִי, תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם אֶחָד הוּא, וְזֶה
פֵּירוּשׁוֹ: תַּפּוּחַ וְהָעַיִן שֶׁלּוֹ, הוּא עֵין תַּפּוּחַ הָאָמוּר בְּנַחֲלַת מְנַשֶּׁה: אֶל יוֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ.

Verse 37

Verse 38

Verse 39

Verse 40

Verse 41

Verse 42

Verse 43

Verse 44

Verse 45

Verse 46

Verse 47

(אֵיי הַיָם) וְהַיָם הַגָדוֹל וּגְבוּל נְסִיו שֶׁבַּיָם שֶׁקּוֹרִין אישלי"ש בְּלַעַ"ז.

Verse 48

Verse 49

Verse 50

Verse 51

Verse 52

Verse 53

Verse 54

Verse 55

Verse 56

Verse 57

Verse 58

Verse 59

Verse 60

Verse 61

Verse 62

Verse 63

לֹא יָכְלוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם שָׁנִינוּ בְּסִפְרֵי: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: יְכוֹלִין
הָיוּ, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ רַשָּׁאִין מֵחֲמַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע אַבְרָהָם לַאֲבִימֶלֶךְ, וְיבוּסִי זֶה לֹא עַל
שֵׁם הָאוּמָּה הָיָה, אֶלָּא מִגִּדֵּל דָּוִד שֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַיִם וּשְׁמוֹ יְבוּס, וּבְנֵי אוֹתוֹ מָחוֹז
מִפְלְשְׁתִּים הָיוּ, וּכְשֶׁכָּבְשׁוּ בְּנֵי יְהוּדָה אֶת יְרוּשָׁלַיִם לֹא הוֹרִישׁוּ אֶת בְּנֵי אוֹתוֹ מָחוֹז.

Chapter 16

Verse 1

וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף בְּמֶצֶר צְפוֹנִי שֶׁל גְּמַר כִּיבּוּשׁוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ נָפַל לָהֶם הַגּוֹרָל, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב לְמַטָּה: וּבְנֵי יוֹסֵף יַעֲמְדוּ עַל גְּבוּלָם מִצָּפוֹן, וְהַרְבֵּה מִן הָאָרֶץ הָיָה בֵּין בְּנֵי
יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁנִּטְלוּ שְׁאָר הַשְּׁבָטִים אֲחֻזָּתָם (רָצָה לוֹמַר, בֵּינֵיהֶם), כְּמוֹ
שֶׁמָּצִינוּ בְּשֵׁבֶט בִּנְיָמִין (לקמן יח יא): וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי
יוֹסֵף.
מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מִזְרָחָה הִתְחִיל הַגְּבוּל לַמִּזְרָח
הַמִּדְבָּר עוֹלֶה מִירִיחוֹ אֶל הַמִּדְבָּר עוֹלֶה הַגְּבוּל מִירִיחוֹ וּבָא לוֹ לְצַד מַעֲרָב לְבֵית אֵל.

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

מִזְרָחָה עַטְרוֹת אַדָּר לְמִזְרָח מַתְחִיל מֵעַטְרוֹת אַדָּר, וּמִשָּׁם רוֹחַב תְּחוּמוֹ עַד בֵּית חוֹרוֹן הַרִי
וָחְבָה.

Verse 6

וְיָצָא הַגְּבוּל הַיָּמָּה אָרְכּוֹ הָיְתָה לְצַד הַמַּעֲרָב אֶל הַמִּכְמְתָת, מִצָּפוֹן שֶׁל הַמִּכְמְתָת הוֹלֵךְ הַחוּט.
וְנָסַב הַגְּבוּל מִתְפַּשֵּׁט רוֹחַב הַתְּחוּם לְצַד צָפוֹן, וְהַחוּט יוֹצֵא בִּבְלִיטָתוֹ בְּמִזְרָחָה שֶׁל תַּאֲנַת
שִׁילֹה.
וְעָבַר אוֹתוֹ וְעָבַר הַגְּבוּל אֶת תַּאֲנַת שִׁילֹה, וְעָבַר הַחוּט מִמִּזְרָח שֶׁל יָנוֹחַ כָּל זֶה בְּלִיטַת
הָרוֹחַב, עַד 'וְיָצָא הַיַּרְדֵּן', וְשָׁם עִיר וּשְׁמָהּ תַּפּוּחַ, וּמִשָּׁם יִסּוֹב הַחוּט לְמַדַּת אוֹרֶךְ הַגְּבוּל
הָיָמָּה לְנַחַל קָנָה.

Verse 7

Verse 8

Verse 9

וְהֶעָרִים הַמִּבְדָּלוֹת וְגַם זֶה עוֹד מִנַּחֲלַת אֶפְרַיִם, עָרִים הָיוּ לָהֶם מוּבְדָּלוֹת מִתְּחוּמוֹ
וּמֵבְלָעוֹת בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה.

Chapter 17

Verse 1

וְלָמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה לְפִיכָךְ נָטַל תְּחִלָּה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וַיְהִי לוֹ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן.

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

וַיִּפְלוּ חֲבָלֵי מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה שִׁשָּׁה לְשִׁשָּׁה בָּתֵּי אָבוֹת הַמְּנוּיִם לְמַעְלָה, וְאַרְבַּע לִבְנוֹת צְלָפְחָד,
לֹא שֶׁתְּהֵא כָּל אַחַת בֵּית אָב לְעַצְמָהּ אֶלָּא שֶׁנִּטְלוּ אַרְבָּעָה חֲלָקִים, חֵלֶק שֶׁל אֲבִיהֶם שֶׁהָיָה
מְיוּצְאֵי מִצְרַיִם, וּלְפִי מִנְיָן הַיּוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם נִתְחַלְּקָה הָאָרֶץ וְחִלְקוּ עִם אֶחָיו בִּנְכֵסֵי
חֵפֶר אֲבִיו, שֶׁהָיָה גַּם הוּא מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם וְשֶׁהָיָה בְּכוֹר וְנָטַל שְׁנֵי חֲלָקִים, וְעוֹד הָיָה
לָהֶם חֵלֶק אֲחִי אֲבִיהֶם שֶׁמֵּת בַּמִּדְבָּר בִּלֹא בָּנִים, וְנָטְלוּ נַחֲלָה בְּחֶלְקוֹ, כָּךְ אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
בְּבָבָא בַּתְרָא (קיח א), וְלֹא הוּזְקַק הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מִנַיִן חֶלְקֵי הַבָּנוֹת, אֶלָּא לְלַמֵּד
חֵלֶק יְרֻשָּׁה לָהֶם מֵחֲזָקַת מֵאֲבוֹתֵיהֶם, שֶׁאִילּוּלֵי שֶׁנִּטְלוּ חֵלֶק בְּכוֹרָה וּלְהוֹדִיעַ שֶׁאָרֶץ יִשְׂרָאֵל
כֵּן אֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּרָאוּי כְּבַמּוּחְזָק.

Verse 6

וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד שֶׁבְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָיְתָה לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים.

Verse 7

Verse 8

אֶרֶץ תַּפּוּחַ הַכְּפָרִים וְהַחֲצֵרִים, וְתַפּוּחַ עַצְמָהּ הָעִיר הָיְתָה לִבְנֵי אֶפְרַיִם.
אֶל גְּבוּל מְנַשֶּׁה עַל מֶצֶר מְנַשֶּׁה לְסוֹף גְּבוּלוֹ.

Verse 9

עָרִים הָאֵלֶּה מִתַּפּוּחַ עַד נַחַל קָנָה לְאֶפְרַיִם הָיוּ בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה.

Verse 10

נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם אֶפְרַיִם נָטַל חֶלְקוֹ מִדָּרוֹם לְצַד הָאָרֶץ שֶׁבֵּין בְּנֵי יְהוּדָה לִשְׁאָר הַשְּׁבָטִים.
וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה מְנַשֶּׁה נָטַל לְצַד צָפוֹן.

Verse 11

שִׁלְשֶׁת הַנָּפֶת (תַּרְגּוּם:) תְּלָתָא פְּלָכִין, וּ'שְׁלשֶׁת הַנָּפֶת' הַנִּזְכָּרִים כָּאן שֶׁל דּאר וְשֶׁל עֵין
דּוֹר הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר לְמַעְלָה בְּסֵפֶר זֶה (יב כג): מֶלֶךְ דּוֹר לְנָפַת דּוֹר, וּבְפָסוּק אַחֵר

אוֹמֵר (לעיל יא ב): לְנֶפֶת דֹּאר מַיִם, וְכָאן כָּךְ הוּא אוֹמֵר: וְאֶת יוֹשְׁבֵי דֹּאר וּבְנוֹתֶיהָ שְׂלֹשֶׁת הַנָּפֶת שָׁהָיוּ לָהּ.

Verse 12

וַיּוֹאֶל וַיֹּאבֶה.

Verse 13

Verse 14

וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף שֶׁבֶט מְנַשֶּׁה.
עַד אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרְכַנִי ה' עַד אֲשֶׁר רָאִיתָ שֶׁנִּתְרַבָּה מִנְיָנוֹ מִמְּנְיָן רִאשׁוֹן לְמִנְיָן שֵׁנִי עֶשְׂרִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת כְּמִנְיַן 'כֹּה' בְּגִימַטְרִיָה, בְּמִנְיָן רִאשׁוֹן אַתָּה מוֹצֵא בְּמְנַשֶּׁה בְּסֵפֶר בְּמִדְבָּר (א לה): שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתַיִם, וּבְפִינְחָס (שם כו לד): שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת. דָּבָר אַחֵר: עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה בֵּרְכָה נֶאֱמְרָה לְאַבְרָהָם (בראשית טו ה): כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, נִתְקַיְּמָה בִּי, וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ: עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה עַד אֲשֶׁר כָּךְ, כַּאֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה.

Verse 15

אִם עַם רַב אַתָּה יֵשׁ בְּךָ כֹּחַ לִכְרוֹת יְעָרוֹת וּלְפַנּוֹתָהּ, כְּעֵין שֶׁקּוֹרִין אישרט"ר בְּלַעַז וְשָׁם תִּהְיֶה עָרִים.
וּבֵרַאתָ לְשׁוֹן כְּרִיתָה, כְּמוֹ (יחזקאל כג מז): וּבָרֵא אוֹתָהֶן בְּחַרְבוֹתָם, אישרטרא"ש בְּלַעַז אָץ דָּחוּק.

Verse 16

לֹא יִמָּצֵא לָנוּ הָהָר כִּי אָץ הוּא לָנוּ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ.
לֹא יִמָּצֵא לֹא יִסָּפֵק.
וֶרֶכֶב בַּרְזֶל וּמַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר לַעֲלוֹת הַיַּעְרָה וְלִכְבּוֹשׁ בָּאָרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים, עַם חָזָק הוּא אוֹתוֹ כְּנַעֲנִי וְרֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ, וְאַל תִּתְמַהּ אִם קָרָאוֹ לַפְּרִזִּי וּרְפָאִים כְּנַעֲנִי, כִּי כֻּלָּם בְּנֵי כְּנַעַן הָיוּ.

Verse 17

Verse 18

כִּי הַר יִהְיֶה־לָּךְ אוֹתוֹ שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה.
כִּי יַעַר הוּא וּבֵרַאתוֹ כִּי יַעַר הוּא וְאֵינוֹ רָאוּי אֶלָּא לְעַם רַב וְיִבָּרְאוּהוּ וְיִפַּנּוּהוּ.
וּבֵרַאתוֹ אַתָּה שֶׁאַתָּה עַם רַב.
וְהָיָה לְךָ תּוֹצְאֹתָיו כִּי תוֹרִישׁ אֶת הַכְּנַעֲנִי עַל יְדֵי שֶׁאַתָּה עַם רַב.
כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ וְאֵין אֶחָד מִשְּׁאָר הַשְּׁבָטִים כְּדַאי לְהִלָּחֵם בּוֹ.
כִּי חָזָק הוּא וְאַתָּה יֵשׁ בְּךָ הַיְכוֹלֶת וְתוֹרִישֶׁנּוּ, וְרַבּוֹתֵינוּ פֵּירְשׁוּ (בבא בתרא קיח א): עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה, הַחְבִּיאוּ עַצְמְכֶם בַּיְעָרוֹת שֶׁלֹּא תִּשְׁלוֹט בָּכֶם עַיִן הָרָע.

Chapter 18

Verse 1

וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁעָשׂוּ בַּמִּדְבָּר, וְלֹא הָיָה שָׁם תִּקָּרָה, אֶלָּא בַּיִת שֶׁל אֲבָנִים מְלֻמָּטָן וִירִיעוֹת מִלְמַעְלָן, כָּךְ שָׁנִינוּ בַּשְּׁחִיטַת קָדָשִׁים (זבחים כד ב).
וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם מִשֶּׁנִּקְבַּע הַמִּשְׁכָּן, הָיְתָה הָאָרֶץ נוֹתָה לִיכָּבֵשׁ לִפְנֵיהֶם.

Verse 2

שִׁבְעָה שְׁבָטִים שָׁכְבָה קִבְּלוּ נַחֲלָתָן רְאוּבֵן וְגָד וַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בְּיֹמֵי מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן,
וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן כְּבָר נָפַל גּוֹרָל לִיהוּדָה וּלְאֶפְרַיִם וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה, הֲרֵי חֲמִשָּׁה שְׁבָטִים.

Verse 3

מִתְרַפִּים מִתְרַשְּׁלִין.

Verse 4

לַשָּׁבֶט לְכָל שֵׁבֶט מִן הַשִּׁבְעָה.
לְפִי נַחֲלָתָם לְשִׁבְעָה חֲלָקִים וְלֹא בְּשָׁוֶה, אֶלָּא לְפִי הַשְּׁבָטִים הָרְאוּיִין לְחֶלְקָם, לָרַב לְפִי רִבּוֹ
וְלַמְעַט לְפִי מִיעוּטוֹ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כו נד): לָרַב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְעַט תַּמְעִיט
נַחֲלָתוֹ וְגוֹמֵר.

Verse 5

וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים אוֹתָהּ שֶׁנִּכְבְּשָׁה כְּבָר וְהָעֲתִידָה לִיכָּבֵשׁ.
יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם נָפַל לוֹ גּוֹרָל כָּל הַמֶּצֶר הַדְּרוֹמִי
וּבֵית יוֹסֵף וְגוֹ' מִצָּפוֹן צְפוֹנִי לְמָה שֶׁנִּכְבַּשׁ כְּבָר, וְעוֹד יֵשׁ הַרְבֵּה לִכְבּוֹשׁ צַד הַמֶּצֶר מִבַּעַל
גַּד עַד לְבוֹא חֲמָת, שֶׁהוּא אֵצֶל הֹר הָהָר בְּמֶצֶר צְפוֹנִי, וְהַשִּׁבְעָה שְׁבָטִים יְחַלְּקוּ אוֹתָהּ שֶׁבֵּין
יְהוּדָה לְיוֹסֵף, וְאוֹתָהּ הָעוֹמֶדֶת לִיכָּבֵשׁ.

Verse 6

וְיָרִיתִי וְהִשְׁלַכְתִּי, כְּמוֹ (שמות טו ד): יָרָה בַיָּם.

Verse 7

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה וַיְהִי מֵצֶר גְּבוּל הַצְּפוֹנִי שֶׁלָּהֶם מִן הַיַּרְדֵּן, שֶׁבַּמִּזְרָח
מַתְחִיל הַמֶּצֶר, וְעָלָה אֶל כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן, וְעָלָה מִשָּׁם אֶל הַמַּעֲרָב אֶל עֵבֶר יְרִיחוֹ,
וּמוֹשֵׁךְ הַחוּט בְּצִפּוֹנָהּ שֶׁל יְרִיחוֹ, נִמְצֵאת יְרִיחוֹ לִפְנִים מִן הַחוּט בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין.
מִדְבָּרָה בֵּית אָוֶן לַמִּדְבַּר שֶׁל בֵּית אָוֶן.

Verse 13

וְעָבַר מִשָּׁם לְצַד הַמַּעֲרָב.
לוּזָה אֶל כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה הִיא בֵּית אֵל שֶׁקָּרָאָהּ יַעֲקֹב (בראשית כח יט), וְלֹא זוֹ הִיא
בֵּית אֵל שֶׁאֵצֶל הָעַי, שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר בִּגְבוּל יוֹסֵף (לעיל טז ב): וְיָצָא מִבֵּית אֵל לוּזָה,
לָמַדְנוּ שֶׁשְּׁנַיִם הָיוּ, וְלוּז לֹא בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין הָיְתָה, שֶׁהֲרֵי חוּט הַמֶּצֶר מְלוּז וְלִפְנִים הוּא,

כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר (פסוק יג): אֶל כֶּתֶף לוּז נֶגְבָּה, הַחוֹט הוֹלֵךְ בְּדָרוֹמָהּ שֶׁל לוּז, נִמְצֵאת לוּז מִן הַחוֹט וְלַחוּץ, בְּנַחֲלַת בְּנֵי יוֹסֵף, וּבֵית אֵל הָיְתָה בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַטָּה בָּעִנְיָן (להלן פסוק כב).

Verse 14

וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת יָם נֶגְבָּה בְּעַטְרוֹת אַדָּר כָּלָה אוֹרֶךְ הַצְּפוֹנִי מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וּמִשָּׁם נָסַב הַחוֹט לִגְבוּל הַמַּעֲרָב שֶׁל בִּנְיָמִין לֵילֵךְ נֶגְבָּה מִן הַצָּפוֹן לַדָּרוֹם, חוּט הַמַּעֲרָבִית מִן הָהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי בֵּית חוֹרוֹן נֶגְבָּה מִן הָהָר אֲשֶׁר בִּדְרוֹמָהּ שֶׁל בֵּית חוֹרוֹן, מִשָּׁם הָיָה מַתְחִיל מִקְצוֹעַ מַעֲרָבִית צְפוֹנִית שֶׁל בִּנְיָמִין וּבָא לוֹ הַחוֹט מִצָּפוֹן לְדָרוֹם.
וְהָיוּ תֹּצְאֹתָיו מִקְצוֹעַ מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית שֶׁלּוֹ אֶל קִרְיַת יְעָרִים שֶׁל יְהוּדָה, נִמְצָא רוֹחַב גְּבוּל בִּנְיָמִין נוֹטֶל כָּל רוֹחַב הָאָרֶץ שֶׁבֵּין יְהוּדָה לְאֶפְרַיִם, גְּבוּל דְּרוֹמִי שֶׁלּוֹ עִם גְּבוּל צְפוֹנִי שֶׁל יְהוּדָה, וְשָׁם הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁאָמוּר לְמַטָּה בָּעִנְיָן, לְפִיכָךְ הָיָה לִשְׁנֵי הַשְּׁבָטִים חֵלֶק בָּהּ, וּגְבוּל צְפוֹנִי שֶׁל בִּנְיָמִין וּדְרוֹמִי שֶׁל אֶפְרַיִם נוֹגְעִין זֶה בָּזֶה, וְשָׁם הָיְתָה שִׁילֹה בְּחֵלֶק אֶפְרַיִם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח ס סז): וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁילֹה וְגוֹמֵר וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר, וְאַף לְבִנְיָמִין הָיָה בּוֹ חֵלֶק, וְכֵן שָׁנִינוּ בְּשְׁחִיטַת קָדָשִׁים (זבחים כד ב): בְּג' מְקוֹמוֹת שָׁרְתָה לָהֶם שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּשִׁילֹה וְנוֹב וּבֵית הָעוֹלָמִים, וּבְכֻלָּן לֹא שָׁרְתָה אֶלָּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין.
זֹאת פְּאַת יָם רוּחַ מַעֲרָבִי מֵעַטְרוֹת אַדָּר עַד קִרְיַת יְעָרִים.

Verse 15

וּפְאַת נֶגְבָּה מִצַּד דְּרוֹמִי לְבִנְיָמִין וְהוּא צְפוֹנִי שֶׁל יְהוּדָה, וְכָל הַתְּחוּמִין הַמְּנוּיִין כָּאן נִמְנוּ בִּצְפוֹנָהּ שֶׁל יְהוּדָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב כָּאן 'וְיָרַד', כָּתוּב בִּיהוּדָה 'וְעָלָה', לְפִי שֶׁכָּאן הוּא מוֹנֶה מִן הַמַּעֲרָב לַמִּזְרָח, וְשָׁם מוֹנֶה מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב.
וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה אֶל יָם אֶחָד וְלֹא יָדַעְתִּי אֵיזֶה יָם הוּא.

Verse 16

Verse 17

Verse 18

Verse 19

אֶל לְשׁוֹן יַם הַמֶּלַח צָפוֹנָה בִּצְפוֹנוֹ שֶׁל לָשׁוֹן, נִמְצָא כָּל הַלָּשׁוֹן בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה אֶל קְצֵה הַיַּרְדֵּן מָקוֹם שֶׁהַיַּרְדֵּן נוֹפֵל בְּיַם הַמֶּלַח, וְהוּא נִמְנֶה מִקְצוֹעַ מִזְרָחִית צְפוֹנִית לִיהוּדָה, וְכָאן הוּא מוֹנֶה מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לְבִנְיָמִין.

Verse 20

וְהַיַּרְדֵּן יִגְבֹּל־אֹתוֹ לִפְאַת קֵדְמָה הַיַּרְדֵּן הָיָה לוֹ לְבִנְיָמִין מֵצַד מִזְרָחִי, שֶׁהַיַּרְדֵּן הוֹלֵךְ עַל פְּנֵי רוֹחַב כָּל גְּבוּלוֹ לְמִזְרָח.

Verse 21

Verse 22

Verse 23

Verse 24

Verse 25

Verse 26

Verse 27

Verse 28

וְצֵלַע הָאֶלֶף וְהַיְבוּסִי הִיא יְרוּשָׁלַיִם כָּל אַחַת עִיר לְעַצְמָהּ, וְכֵן גִּבְעַת, קִרְיַת, חָמֵשׁ עָרִים בְּפָסוּק זֶה.

Chapter 19

Verse 1

וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי שֵׁנִי לְבִנְיָמִין, שֶׁגּוֹרָל בִּנְיָמִין הָיָה רִאשׁוֹן לְשִׁבְעָה הַשְּׁבָטִים שֶׁאָמַר יְהוֹשֻׁעַ לִשְׁלוּחָיו וְהִתְחַלְקוּ אוֹתָהּ לִשְׁבָעָה חֲלָקִים, שֶׁכְּבָר נָטְלוּ יְהוּדָה וְיוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (לעיל יח ה): יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב וְגוֹ', מִכָּאן וְאֵילָךְ מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ ז' גּוֹרָלוֹת.

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

Verse 6

Verse 7

Verse 8

Verse 9

רַב מֵהֶם מִן הָרָאוּי לָהֶם.

Verse 10

Verse 11

Verse 12

כִּסְלוֹת תָּבוֹר אוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן כְּסָלִים, פלנק"ש בְּלַעַז (צַלְעוֹת הַבְּהֵמָה), [כמו וַיִּקְרָא ג'ד'] לֹא בְּגוּבָהּ וְלֹא בְּשִׁפּוּלוֹ אֶלָּא בְּשִׁפּוּעוֹ וְסָמוּךְ לְאֶמְצָעוֹ קָרוֹב לְצַד אֲחוֹרִים, וּמִלְּצַד פָּנָיו, כְּדֶרֶךְ שֶׁהַכְּסָלִים עוֹמְדוֹת בַּבְּהֵמָה, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא אוֹמֵר (להלן פסוק לד) אָזְנוֹת תָּבוֹר, סָמוּךְ לְרֹאשׁוֹ הוּא, בְּמָקוֹם הָאָזְנַיִם.

Verse 13

קֶדֶם מִזְרָחָה גִּתָּה חֻפָּר מִמִּזְרָח לְגַת הַחֻפָּר, שֵׁם עִירוֹ שֶׁל יוֹנָה בֶּן אֲמִתַּי (מלכים ב יד כה).
עִתָּה קָצִין שֵׁם הָעִיר עִתָּה קָצִין.
הַמִּתְאָר הַנֵּעָה הַמּוֹסָב עַל נֵעָה, כְּלוֹמַר מִשָּׁם תָּאַר הַגְּבוּל לְנֵעָה, וְכֵן תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: וְנָפֵיק לְרִמּוֹן וּמִתַּמָּן מִסְתְּחָר לְנֵעָה.

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

Verse 19

Verse 20

Verse 21

Verse 22

Verse 23

Verse 24

Verse 25

Verse 26

Verse 27

Verse 28

Verse 29

מִבְצַר צֹר (תַּרְגּוּם:) קִרְוִין כְּרִיכָן קִרְוֵי תּוּקְפָּא.
צֹר לְשׁוֹן צוּר.
מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה (תַּרְגּוּם:) מֵעֲדַב אַכְזִיבָה, מִגּוֹרָל כְּזִיב.

Verse 30

Verse 31

Verse 32

Verse 33

Verse 34

Verse 35

וְעָרֵי מִבְצָר הָיוּ לְנַפְתָּלִי הַצַּדִּים צֵר.

Verse 36

Verse 37

Verse 38

Verse 39

Verse 40

Verse 41

וְנָפַל גּוֹרָל בְּנֵי דָן מָמוּד לָהֶם (לעיל טו לג), צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל מִשֶּׁל יְהוּדָה הָיָה.

Verse 42

Verse 43

Verse 44

Verse 45

Verse 46

Verse 47

וַיֵּצֵא גְּבוּל בְּנֵי־דָן־מֵהֶם כָּאן נָטְלוּ קְצָת וְעוֹד נָפַל לָהֶם גּוֹרָל בְּמָקוֹם אַחֵר רָחוֹק מִגְּבוּלָם, וּשְׁאָר שְׁבָטִים מַפְסִיקִין בֵּינָתַיִם.
וַיִּלָּחֲמוּ עִם לֶשֶׁם לְאַחַר זְמַן בִּימֵי עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז, וּבִימֵי פֶּסֶל מִיכָה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (יח ב).
לֶשֶׁם הִיא לַיִשׁ הָאֲמוּרָה בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (יח יד).

Verse 48

Verse 49

Verse 50

Verse 51

אֲשֶׁר נֶחֱלוּ הִנְחִילוּ.

Chapter 20

Verse 1

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

Verse 6

עַד עָמְדוֹ וְגוֹ' לַמִּשְׁפָּט אִם יִפָּטֵר מִגָּלוּת יִפָּטֵר, וְאִם יִתְחַיֵּיב גָּלוּת יַחֲזוֹר לְעִיר מִקְלָטוֹ (במדבר לה נה): וְיֵשֵׁב שָׁם עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל.

Verse 7

Verse 8

וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד מג): אֶת בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר וְגוֹ'.

Verse 9

הַמּוּעָדָה הַהַזְמָנָה הַיְעוּדוֹת לְכָךְ.

Chapter 21

Verse 1

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים הֵם בְּנֵי מֹשֶׁה וּבְנֵי יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל.
מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אֶפְרַיִם מִנַּחֲלַת שֵׁבֶט בְּנֵי אֶפְרַיִם נָפְלוּ לָהֶם אֵלֶּה הֶעָרִים, שֶׁבְּכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט נָטְלוּ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לה ח): מֵאֵת הָרַב תַּרְבּוּ וּמֵאֵת הַמְּעַט תַּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחָלוּ יִתֵּן מֵעָרָיו לַלְוִיִּם.

Verse 6

Verse 7

Verse 8

Verse 9

אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְהֶן בְּשֵׁם לְפִי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר לְמַעְלָה אֶת שְׁמוֹת הֶעָרִים שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם, וּלְמַטָּה הוּא מְפָרֵשׁ אֶת שְׁמוֹתָם, לְכָךְ אָמַר: אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְהֶן בְּשֵׁם.

Verse 10

Verse 11

Verse 12

Verse 13

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

וְאֶת עַלְמוֹן וּבְדִבְרֵי הַיָּמִים (דברי הימים א ו מה): וְאֶת עָלֶמֶת, הִיא בַּחוּרִים, שֶׁיּוֹנָתָן מְתַרְגֵּם אוֹתָהּ: עֲלָמוֹת (שמואל ב ג טז).
אֶת מִגְרָשֶׁיהָ סְבִיבוֹתֶיהָ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ.

Chapter 22

Verse 1

Verse 2

Verse 3

Verse 4

Verse 5

Verse 6

Verse 7

וְגַם כִּי שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה, כַּאֲשֶׁר שָׁלַח אֶת בְּנֵי רְאוּבֵן וְגָד.

Verse 8

עִם אֲחֵיכֶם בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד, וְיֵשׁ פּוֹתְרִין: עִם אֲחֵיכֶם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לִשְׁמוֹר אֶת הֶעָרִים עִם הַנָּשִׁים וְהַטַּף, וְלֹא עָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עִם הַחֲלוּצִים, גַּם הֵם נָטְלוּ חֵלֶק בַּבִּזָּה.

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא לְפִי שֶׁנֶּאֶסְרוּ הַבָּמוֹת מִשֶּׁנִּקְבַּע הַמִּשְׁכָּן בְּשִׁילֹה.

Verse 13

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

Verse 19

אִם טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזָּתְכֶם שֶׁלֹּא בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁרוֹת בָּהּ שְׁכִינָתוֹ.
וְאֹתָנוּ אַל תַּמְרִדוּ כְּמוֹ: וּבָנוּ אַל תִּמְרֹדוּ.

Verse 20

Verse 21

Verse 22

אֵל אֱלֹהִים ה' אֵל כָּל הָאֱלֹהִים הוּא ה' הַיּוֹדֵעַ כִּי לֹא בְּמֶרֶד וְגוֹמֵר, וּכְשֶׁכָּפַל לוֹמַר שְׁתֵּי
פְּעָמִים אֱלֹהִים, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.
אַל תּוֹשִׁיעֵנוּ כְּלַפֵּי שְׁכִינָה אָמְרוּ.

Verse 23

הוּא יְבַקֵּשׁ יִפָּרַע מֵהֶם.

Verse 24

מִדְּאָגָה מִדָּבָר מֵחֲמַת דַּאֲגַת יִרְאַת דְּבַר חֶרְפָּה עָשִׂינוּ, כְּמָה שֶׁמְּפֹרָשׁ פֶּן יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם מָחָר
לְחָרֵף אֶת בָּנֵינוּ, כְּשֶׁיִּלְכוּ לְהַקְרִיב בְּמִשְׁכַּן שִׁילֹה, שֶׁמָּא יֹאמְרוּ מַה לָּכֶם וְלַה', וַהֲלֹא גְּבוּל
נָתַן בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן, זוֹ דַּאֲגָתֵנוּ וְעָשִׂינוּ. כָּל 'דְּאָגָה' שֶׁבַּמִּקְרָא לְשׁוֹן יִרְאָה
הוּא, כְּמוֹ (ירמיהו לח יט): אֲנִי דּוֹאֵג אֶת הַיְּהוּדִים, דְּצִדְקָיָהוּ.

Verse 25

Verse 26

Verse 27

כִּי עֵד הוּא שֶׁלֹּא סִילַּקְנוּ עַצְמֵנוּ מִתּוֹרַת מִזְבֵּחַ.

Verse 28

Verse 29

Verse 30

Verse 31

Verse 32

Verse 33

וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים (תַּרְגּוּם:) וְאוֹדִיאוּ קֳדָם ה' בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

Verse 34

וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד לַמִּזְבֵּחַ כִּי עֵד הוּא הֲרֵי זֶה מִן הַמִּקְרָאוֹת הַקְּצָרִים, וְצָרִיךְ לְהוֹסִיף בּוֹ תֵּיבָה אַחַת: וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד לַמִּזְבֵּחַ עֵד.

Chapter 23

Verse 1

Verse 2

Verse 3

Verse 4

רְאוּ הִפַּלְתִּי לָכֶם בְּגוֹרָל לְנַחֲלָה.
לְהַנְשְׁאָרִים יְכַבֵּשׁ.

Verse 5

Verse 6

Verse 7

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

Verse 12

Verse 13

וּלְשׁוֹטֵט בְּצִדְיכֶם יְשׁוֹטְטוּ לָבוֹז וְלִשְׁלוֹל סְבִיבוֹתֵיכֶם.
וְלִצְנִנִים לְשׁוֹן מַחֲנוֹת, וְכֵן (יחזקאל כג כד): וּבָאוּ עָלַיִךְ הֹצֶן, כְּצִנָּה זוֹ הַמַּקֶּפֶת אֶת הָאָדָם מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ה יג): כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ תְּסוֹבְבֶנּוּ, כְּמוֹ (שמואל א כג כו): וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל דָּוִד וְאֶל אֲנָשָׁיו, עֹטְרִים סוֹבְבִים.

Chapter 24

Verse 1

Verse 2

Verse 3

וַאֲרַבֶּה אֶת זַרְעוֹ חֲסַר הֵ"א, כַּמָּה מְרִיבוֹת וְנִסְיוֹנוֹת עָשִׂיתִי עִמּוֹ, עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ זֶרַע.

Verse 4

Verse 5

Verse 6

Verse 7

וַיָּבֵא עָלָיו אֶת הַיָּם עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד שֶׁבָּהֶם, שֶׁאִם הָיָה הַיָּחִיד בּוֹרֵחַ שֶׁלֹּא לְיכָּנֵס בַּיָּם, גַּל שֶׁל יָם רוֹדֵף אַחֲרָיו וְקוֹלְטוֹ.

Verse 8

Verse 9

Verse 10

Verse 11

וַיִּלָּחֲמוּ בָּכֶם בַּעֲלֵי יְרִיחוֹ הָאֱמוֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְגוֹמֵר כָּל שִׁבְעָה הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נִזְכָּרִין כָּאן, לְפִי שֶׁיְּרִיחוֹ עוֹמֶדֶת עַל הַסְּפָר, וְהָיְתָה נִגְרָה וּמַנְעוּלָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְבְּצוּ לְתוֹכָהּ מִכָּל שִׁבְעָה הָאוּמוֹת גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל.

Verse 12

Verse 13

Verse 14

Verse 15

Verse 16

Verse 17

Verse 18

Verse 19

אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים בְּרוֹב מְקוֹמוֹת נִקְרָא כָּל לְשׁוֹן רַבָּנוּת לְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ (בראשית מב ל): אֲדֹנֵי הָאָרֶץ, (שם לט כ): אֲדֹנֵי יוֹסֵף, (שמות כב יד) : אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ, (שמואל ב כ כג): אֲשֶׁר הָלְכוּ אֱלֹהִים לִפְדּוֹת, לְפִי שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה שֵׁם שְׁרָרָה הוּא.

Verse 20

Verse 21

Verse 22

עֲדִים אַתֶּם בָּכֶם רָאָה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעֲתִידִין לְעַרְעֵר בִּימֵי יְחֶזְקֵאל וְלוֹמַר (יחזקאל כ לב): נִהְיֶה כַּגּוֹיִם, לְפִיכָךְ הִכְבִּיד עֲלֵיהֶם עֳנְשָׁיו, וּלְכָךְ הוֹשַׁב לָהֶם בִּימֵי יְחֶזְקֵאל (שם פסוקים לב לג): וְהָעֹלָה עַל רוּחֲכֶם הָיֹה לֹא תִהְיֶה וְגוֹמֵר, חַי אֲנִי אִם לֹא בְיָד חֲזָקָה וְגוֹמֵר, כְּבָר קִבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, וְלֹא תֹאמְרוּ מַה שֶּׁקִּבַּלְנוּ עָלֵינוּ בִּימֵי מֹשֶׁה כְּדֵי לִיכָּנֵס לָאָרֶץ עָשִׂינוּ, הֲרֵי בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּבָר נִכְנַסְתֶּם וְקִבַּלְתֶּם.

Verse 23

Verse 24

Verse 25

וַיָּשֶׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בְּשָׁכֶם סִידֵּר לָהֶם שָׁם הַחֻקִּים שֶׁבַּתּוֹרָה וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם.

Verse 26

וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹמֵר תַּרְגּוּם יוֹנָתָן: וְכָתַב יְהוֹשֻׁעַ יַת פִּתְגָּמַיָּא הָאִלֵּין וְאַצְנְעִינוּן בְּסֵפֶר אוֹרְיָתָא דַה', וּבְמַסְכֶּת מַכּוֹת (יא א) נֶחְלְקוּ אֱמוֹרָאִים: חַד אָמַר אֵלּוּ שְׁמוֹנָה פְּסוּקִים (דברים לד ה-יב) מִן 'וַיָּמָת מֹשֶׁה' עַד 'לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל', שֶׁהֲרֵי סֵפֶר תּוֹרָה חָסֵר וְהִשְׁלִימוֹ, וְחַד אָמַר פָּרָשָׁה זוֹ שֶׁל עֲרֵי מִקְלָט כָּתַב בְּסִפְרוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה.
תַּחַת הָאַלָּה (תַּרְגּוּם:) תְּחוֹת אַלְתָּא, הִיא מְזוּזוֹת הַפֶּתַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א ו לא): הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית, וּמְזָה אַחַת לָאֵלִים, וְיֵשׁ אוֹמְרִים זוֹ הָאַלָּה אֲשֶׁר עִם שְׁכֶם, שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית לה ד): וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה.
אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ ה' כְּלַפֵּי שֶׁהֵבִיאוּ שָׁם אֶת הָאָרוֹן, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה (פסוק א): וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים.

Verse 27

הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה בָּנוּ לְעֵדָה וגו' (תַּרְגּוּם:) הָא אַבְנָא הָדָא תְּהֵי לָנָא כִּתְרִין לְוֹחֵי אֶבֶן דְּקָיְמָה אֱרֵי יָתָהּ עֲבַדְנָא לְסַהֲדוּ אֱרֵי פִּתְגָּמַיָּא דִּכְתִיבִין עֲלָהּ מֵעִין כָּל פִּתְגָּמַיָּא דַּה' דְּמַלֵּיל עִמָּנָא. וְגַם יֵשׁ לְפוֹתְרוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ, כִּי הִיא שָׁמְעָה אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָכֶם בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל מָקוֹם.

Verse 28

Verse 29

Verse 30

בְּתִמְנַת סָרַח כָּךְ שְׁמָהּ, וּבְמָקוֹם אַחֵר (שופטים ב ט) הוּא קוֹרֵא אוֹתָהּ 'תִּמְנַת חֶרֶס', עַל שֵׁם שֶׁהֶעֱמִידוּ תְּמוּנַת הַחַמָּה עַל קִבְרוֹ (של יהושע), לוֹמַר זֶה הוּא שֶׁהֶעֱמִיד הַחַמָּה, וְכָל הָעוֹבֵר עָלֶיהָ אוֹמֵר חֲבָל עַל זֶה שֶׁעָשָׂה דָּבָר גָּדוֹל כָּזֶה וָמֵת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, תִּמְנַת חֶרֶס שְׁמָהּ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ תִּמְנַת סָרַח, עַל שֵׁם שֶׁפֵּירוֹתֶיהָ מַסְרִיחִין מֵרוֹב שֶׁמָּנָן.
לְהַר גָּעַשׁ מְלַמֵּד שֶׁרָעַשׁ עֲלֵיהֶם הָהָר לְהוֹרָגָם לְפִי שֶׁלֹּא הִסְפִּידוּהוּ כָּרָאוּי.

Verse 31

הֶאֱרִיכוּ יָמִים יָמִים הֶאֱרִיכוּ, שָׁנִים לֹא הֶאֱרִיכוּ, שֶׁנֶּעֶנְשׁוּ.

Verse 32

קָבְרוּ בִּשְׁכֶם מִשְׁכֶם גְּנָבוּהוּ, לִשְׁכֶם הֶחֱזִירוּהוּ.

Verse 33

בְּגִבְעַת פִּינְחָס בְּנוֹ מֵהֵיכָן הָיָה לוֹ לְפִינְחָס חֵלֶק בָּאָרֶץ, שֶׁיָּרַשׁ מֵאֹשְׁתּוֹ.